

Toets 5: Onderzoek

Angelique van der Avoird
Master SEN - begeleiden
Studentnummer: 1363227
Begeleider: Susanne Lawro
Augustus 2014

Voldoende warm overgedragen?

Onderzoek naar de winstpunten in warme overdracht leerjaar 2-3 VMBO-BBL met LWOO op het VMBO-College.



Inhoudsopgave:

Voorwoord	11
Samenvatting	12
Introductie Warme overdracht	13
Hoofdstuk 1: Aanleiding en probleemstelling Is de warme overdracht toe aan een graadje meer?	14
1.1 Aanleiding	14
1.2 Behoeftte en probleemstelling: de huidige praktijk	14
1.3 Doelstelling	15
Hoofdstuk 2: Theoretisch kader De warme overdracht leerjaar 2-3 op het VMBO-BBL met LWO	16
2.1 Visie van de school versus andere VMBO scholen	16
2.2 Groepsontwikkeling	17
2.3 Behoeftte individuele leerling	18
2.4 Vaardigheden en attitudes van de mentor	20
2.5 Internationalisering	23
2.6 Samenvatting literatuuronderzoek	24
Hoofdstuk 3: Onderzoeksmethodologie Het onderzoek van de temperatuurregulatie.	25
3.1 Onderzoeksparadigma	25
3.2 Onderzoeksstrategie	25
3.3 Onderzoeksmethode en dataverzameling	26
3.3.1 Vragenlijst leerlingen: Hoe is de overstap van leerjaar 2 naar 3?	26
3.3.2 Vragenlijst mentoren bovenbouw: Hoe is de warme overdracht van leerjaar 2 naar 3?	26
3.3.3 Vragenlijst en aansluitende discussie mentoren onderbouw: Hoe is de warme overdracht van leerjaar 2 naar 3?	26
3.3.4 Interviews afdelingsleiders onder- en bovenbouw	27
3.4 Opzet van het onderzoek	27
3.5 Triangulatie	27
3.6 Validiteit en betrouwbaarheid	28
3.7 Ethiek	29

Hoofdstuk 4: Data-analyse Temperatuurmetingen	30
1.1 Vragenlijst leerlingen: Hoe is de overstap van leerjaar 2 naar 3?	30
1.2 Vragenlijst mentoren bovenbouw: Hoe is de warme overdracht van leerjaar 2 naar 3?	32
1.3 Vragenlijst en aansluitende discussie mentoren onderbouw: Hoe is de warme overdracht van leerjaar 2 naar 3?	37
1.4 Interviews afdelingsleiders onder- en bovenbouw	39
1.5 Samenvatting onderzoeksgegevens	40
Hoofdstuk 5: Conclusies en advies Voldoende warm overgedragen?	41
5.1 Deelvraag 1	41
5.2 Deelvraag 2	41
5.3 Deelvraag 3	42
5.4 Aanbevelingen	43
Hoofdstuk 6: Reflectie Is warmte overdraagbaar?	45
6.1 Het onderzoeksverloop	45
6.2 Wat heeft het onderzoek mij als professional gebracht?	46
6.3 Het proces dat ik als onderzoeker heb doorlopen	46
6.4 Een kritische blik naar de opbrengsten en de gerealiseerde doelen	47
6.5 Vooruitblik	48
Bronvermelding	49
Bijlage 1: Overdrachtsformulier van leerjaar 2 naar 3 van de school van onderzoek	50
Bijlage 2: Mail tussen afdelingsleiders en adjunct-directeur onderbouw over de procedure van de warme overdracht	52
Bijlage 3: Gesprekken mentoren leerjaar 2 en 3 over de ervaring tot op heden met de warme overdracht	53
Bijlage 4: Onderbouwing vragenlijst leerlingen	55
Bijlage 5: Onderbouwing vragenlijst mentoren bovenbouw	73
Bijlage 6: Onderbouwing vragenlijst en geleide discussie mentoren onderbouw	89
Bijlage 7: Onderbouwing interviews afdelingsleiders	93
Bijlage 8: Toestemmingsbrieven ouders	95

Voorwoord

Ik presenteer u met trots mijn praktijkgericht onderzoek.

Iedereen die mij open, eerlijk en op enthousiaste wijze geholpen heeft om te komen tot verdere ontwikkeling dank ik langs deze weg.

De warmte van jullie heeft mijn onderzoek naar de warme overdracht omarmd en geholpen te komen tot aanbevelingen in dit eindverslag.

Boxtel, augustus 2014

Angelique van der Avoird

Samenvatting

Voldoende warm overgedragen?

Onderzoek naar de winstpunten in warme overdracht leerjaar 2-3 VMBO-BBL met LWOO op het VMBO-College.

Dit praktijkgericht onderzoek belicht vanuit verschillende invalshoeken de warme overdracht van leerjaar 2 naar leerjaar 3 op het VMBO basisberoepsgerichte leerweg met leerwegondersteuning.

Vanuit de inzichten die verkregen zijn uit literatuuronderzoek over groepsvorming, de behoefte van leerlingen in betreffende leeftijdscategorie en de vaardigheden en attituden van de mentor is praktijkgericht onderzoek gedaan.

Uit de verkregen onderzoeksresultaten zijn, onderbouwd met theorie en passend bij de praktijk van de school van onderzoek, een viertal aanbevelingen geschreven ter verbetering van het traject:

1. implementatie vernieuwd tijdpad;
2. aanpassen overdrachtsformulier;
3. implementeren kennismakingsdag start leerjaar 3;
4. ontwikkelen profielschets mentor.

Introductie

Warme overdracht

Vanuit de behoefte om mij verder te ontwikkelen in het begeleiden van leerlingen ben ik in 2012 gestart met de opleiding tot Master Special Educational and Needs.

Ik ben werkzaam op een regulier VMBO op de afdeling basisberoepsgerichte leerweg (BBL) met leerweg ondersteuning (LWOO) als mentor en docent leerjaar 1 en 2. Alle leerlingen op deze afdeling hebben een LWOO-indicatie. Dit houdt in dat zij behoefte hebben aan extra begeleiding in hun ontwikkeling naar hun VMBO-BBL diploma. Als mentor onderbouw begeleid ik de leerlingen van mijn klas gedurende 2 jaar.

Aan het eind van de eerste 2 jaar heb ik als mentor de taak om de warme overdracht (overdrachtsformulier en mondelinge toelichting hierop van mentor leerjaar 2 aan mentor leerjaar 3) van mijn mentorleerlingen aan de nieuwe mentor te verzorgen zodat de leerlingen verder kunnen bouwen op wat ze in de onderbouw bereikt hebben.

Vanuit de directie is verzocht om het onderzoek in het kader van mijn verdere professionalisering tot Master SEN te richten op de overstap van leerlingen van de afdeling VMBO-BBL met LWOO onderbouw naar de bovenbouw.

Doel van mijn onderzoek is na te gaan wat goed en geborgd is in de huidige vormgeving van de warme overdracht en waar winst te behalen is. Hiermee kom ik aan het eind van mijn onderzoek tot een advies aan de directie ter verbetering van de warme overdracht VMBO-BBL met LWOO leerjaar 2 naar 3.

Hoofdstuk 1: Aanleiding en probleemstelling

Is de warme overdracht toe aan een graadje meer?

1.1 Aanleiding

Vanuit mijn mentoraat onderbouw wil ik de voortgang van de ontwikkeling van “mijn” leerlingen graag behouden. Ik ervaar het loslaten van “mijn” leerlingen aan de bovenbouw als lastig. De warme overdracht, in zijn huidige vorm, geeft mij ruimte om informatie uit te wisselen over de leerlingen. Toch ervaar ik als mentor dat dit niet altijd afdoende is. Gedurende leerjaar 3 vallen elk jaar enkele leerlingen terug in oude patronen en ontwikkelen zich neerwaarts.

Ik ben me bewust van het feit dat hier een keur aan oorzaken ten grondslag ligt. Mijn onderzoek zal zich richten op de overstapfase van leerjaar 2 en 3 en de rol en betekenis van de mentor in dit traject. Wat doen we goed en wat kunnen we nog beter doen om zo te komen tot een stabiel traject in de begeleiding van de leerlingen?

1.2 Behoeft en probleemstelling: de huidige praktijk

De begeleiding van de overstap ligt bij de mentor leerjaar 2 en de nieuwe mentor leerjaar 3. In de huidige vorm wordt dit in een warme overdracht aan het einde van leerjaar 2 gedaan. De warme overdracht houdt in dat de mentor leerjaar 2 het overdrachtsformulier (bijlage 1) invult en in gesprek gaat met de mentor leerjaar 3. In dit gesprek wordt het onderbouwtraject besproken, de interventies, de begeleiding in- en extern en andere aandachtspunten.

In de huidige opzet wordt het tijdpad gecommuniceerd via de mail tussen directie en afdelingsleiders (bijlage 2). Vervolgens worden de mentoren leerjaar 2 en 3 op de hoogte gebracht. Zij ontvangen het tijdpad en het overdrachtsformulier via mail.

Naast de overdracht tussen de mentor leerjaar 2 en 3 is er tussen de betreffende afdelingsleiders een warme overdracht. Zij spreken met name de zorgleerlingen door. Daar waar de orthopedagoge onderbouw in beeld is geweest sluit zij aan. Zij besluiten of het van belang is een groot overleg in te plannen. Dit houdt in dat alle betrokkenen de gesprekken over warme overdracht tijdens een gezamenlijke bijeenkomst voeren.

In het zorgplan is geen protocol opgenomen voor wat betreft de overstapfase leerjaar 2 naar 3.

Naar aanleiding van gesprekken met onderbouw- en bovenbouwcollega's (bijlage 3) kan geconcludeerd worden dat er behoefte is aan verbetering van dit traject. Mentoren leerjaar 2 ervaren dat leerlingen waarin ze hebben geïnvesteerd terugvallen in leerjaar 3 op sociaal-emotioneel vlak. Mentoren leerjaar 3 ervaren een gebrek aan informatie waardoor ze het idee hebben zelf het wiel uit te moeten vinden. Alle mentoren die bevraagd zijn geven aan dat ze het prettig vinden wanneer er een meer doorgaande lijn is in de begeleiding en dat ze behoefte hebben aan een verbetering van het huidige traject.

1.3 Doelstelling

Op basis van het onderzoek worden aanbevelingen gedaan ter verbetering van de warme overdracht leerjaar 2 en 3. Het doel hiervan is te komen tot implementatie van een verbeterd protocol.

In overleg met de adjunct-directeur onderbouw is gekomen tot de volgende onderzoeksvraag:

Hoe kan de overstapsfase van leerjaar 2 naar 3 voor de leerlingen van het VMBO-BBL met LWOO verbeterd worden zodat de doorgaande lijn in de begeleiding van deze leerlingen geborgd wordt?

Ter ondersteuning van het onderzoek zijn de volgende deelvragen opgesteld:

- Op welke wijze wordt de warme overdracht van leerjaar 2 naar leerjaar 3 binnen het VMBO-BBL met LWOO waar ik werkzaam ben vormgegeven en hoe gaan andere scholen voor voortgezet onderwijs hier mee om?
- Welke vaardigheden, informatie en begeleiding heeft de leerling nodig tijdens de overstapsfase van leerjaar 2 naar 3 op het gebied van sociaal-emotionele ontwikkeling en de groepsvorming?
- Welke instrumenten, vaardigheden, informatie hebben de mentoren leerjaar 2 en 3 nodig om te komen tot een betere afstemming en waarborging van de begeleiding op sociaal-emotioneel vlak in de overstap van leerjaar 2 naar 3?

Naar aanleiding van de eerste beoordeling van het PGO is de tweede deelvraag aangepast:

- Welke behoeften heeft de leerling tijdens de overstapsfase van leerjaar 2 naar leerjaar 3 op het gebied van sociaal-emotionele ontwikkeling en groepsvorming?

De onderzoeker heeft hiertoe besloten omdat dit beter passend is bij de doelstelling van het onderzoek en de doelstelling van de vragenlijst aan de leerlingen.

Hoofdstuk 2: Theoretisch kader

De warme overdracht leerjaar 2-3 op het VMBO-BBL met LWO

In dit hoofdstuk wordt dieper ingegaan op het kernbegrip warme overdracht. De huidige vormgeving van deze overdracht van leerjaar 2 naar 3 wordt in kaart gebracht. Dit wordt afgezet tegen de vormgeving zoals deze gebruikelijk is op andere VMBO-scholen in Nederland en België.

Vanuit dit kader komt een verdieping in de behoeften van leerlingen als groep en individueel. Op deze wijze wordt antwoord verkregen op de vraag welke behoeften de leerling heeft op het gebied van sociaal-emotionele ontwikkeling.

Tevens wordt in dit hoofdstuk het kernbegrip mentor belicht. Wat heeft de mentor nodig aan instrumenten, vaardigheden, informatie om de leerling zo optimaal mogelijk te begeleiden op het gebied van sociaal-emotionele ontwikkeling?

De theoretische onderbouwing van deze kernbegrippen wordt in hoofdstuk 5 verbonden aan de bevindingen uit het praktijkonderzoek om zo te komen tot een aanbeveling ter verbetering van de warme overdracht.

2.1 Visie van de school versus andere VMBO scholen

Het onderzoek vindt plaats op een regulier VMBO college met een theoretische, kaderberoepsgerichte en basisberoepsgerichte leerweg. Tevens is er een afdeling voor basisberoepsgerichte leerweg met leerwegondersteuning. Het onderzoek richt zich op de afdeling basisberoepsgerichte leerweg met leerwegondersteuning.

In het onderzoek staat de aanpak van de warme overdracht van leerjaar 2 naar leerjaar 3 van de school waar het onderzoek plaatsvindt centraal. Uitgangspunt is de huidige opzet van de warme overdracht. Om deze helder in beeld te krijgen zijn interne beleidsstukken doorgenomen. De visie van de school vormt hierbij het uitgangspunt.

In het recent vastgestelde strategisch beleidsplan, getiteld: Expeditie 2018, voor ieder kind het beste onderwijs, wordt de missie als volgt omschreven: "Voortgezet Onderwijs XX draagt doelgericht bij aan de groei en ontwikkeling van jonge mensen, waarbij wij staan voor de volgende kernwaarden: betrokkenheid, vertrouwen, verbinding en vernieuwing. Deze waarden zijn leidend voor ons denken en handelen." (Voortgezet Onderwijs XX, 2013). Deze waarden zijn leidend voor het denken en handelen, ook wanneer het gaat om de warme overdracht leerjaar 2 naar 3.

Zoals aangegeven in hoofdstuk 1 is er geen protocol voor de warme overdracht op het VMBO van onderzoek. Wel is er een stappenplan dat jaarlijks bijgewerkt wordt. Om in beeld te krijgen hoe vergelijkbare VMBO scholen met deze overstapsfase omgaan, is er contact gezocht met een aantal VMBO scholen. Bij hen is de vraag neergelegd hoe zij de overstapsfase en de warme overdracht vormgeven.

Als antwoord op deze vraag zijn vergelijkbare stappenplannen bekeken. Vanwege de aanmeldingsprocedure, het vormgeven van de formatie en de toetsweken die mede bepalen of leerlingen al dan niet overgaan naar een volgend leerjaar lopen deze scholen tegen hetzelfde “probleem” aan. In de laatste weken wordt definitief vastgesteld wie in welke klas komt met welke mentor en met welke medeleerlingen. De warme overdracht vindt op alle scholen waar informatie vandaan komt in de laatste dagen voor de vakantie plaats. De wijze waarop dit gebeurt is op alle ondervraagde scholen vergelijkbaar. Magister, het digitale leerlingvolgsysteem voor scholen voor voortgezet onderwijs, is up-to-date, er wordt een overdracht geschreven, de papieren dossiers en de mondelinge overdracht vormen samen de warme overdracht. In de week voor aanvang van het nieuwe schooljaar zijn vervolgens de vakdocenten bekend en kan de nieuwe mentor de bijzonderheden communiceren. De daadwerkelijke eerste kennismaking met de nieuwe mentorklas vindt in de eerste lesweek plaats volgens het reguliere rooster.

In België kent het onderwijs een andere opzet. De leerlingen zitten zes jaar op dezelfde school. Ze starten in gemengde groepen voor een algemene basis opleiding. Van daaruit stromen zij na het tweede leerjaar door naar een richting van hun keuze. Vervolgens blijven ze vier jaar in dezelfde groepssamenstelling bij elkaar met, zo ver als mogelijk, dezelfde docenten. In België werken de scholen met een dossier, zowel de papieren versie als digitaal. Dit is vergelijkbaar met Nederland.

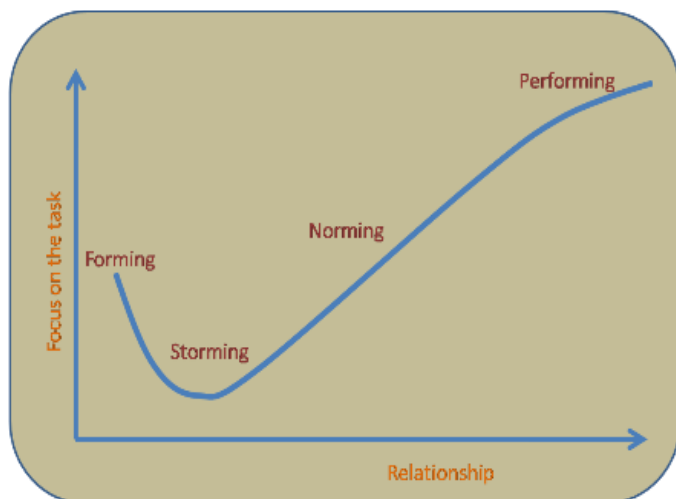
Het feit dat de leerlingen voor langere tijd bij elkaar in de groep zitten wordt als positief ervaren. De docenten die omtrent het onderzoek bevraagd zijn geven aan dat deze opzet maakt dat de leerlingen goed en langdurig in beeld zijn. Wel wordt erkend dat ook in België dit vraagstuk heerst. Het overdragen van leerlingen en het bewaken van de doorgaande lijn in begeleiding wordt door de collega docenten in België eveneens als discussiepunt ervaren.

2.2 Groepsontwikkeling

De kernwaarden, zoals in het beleidsplan Expeditie 2018 door Voortgezet Onderwijs XX (2013) gesteld worden, betrokkenheid, vertrouwen, verbinding, vernieuwing, zijn terug te vinden in de literatuur waarin geschreven wordt over de basisbehoefte van jong adolescenten en hun pedagogische behoeften.

De overdracht van leerjaar 2 naar 3 ziet de school als belangrijk moment omdat de leerlingen eind leerjaar 2 de keus maken voor de sector waarin ze zich verder willen ontwikkelen. Dit houdt in dat ze begin leerjaar 3 in een nieuw samengestelde klas komen, een nieuwe mentor krijgen en vakdocenten die zich richten op de voorbereiding op de examens. Er gebeurt veel voor de leerlingen in deze overstap. Het proces van groepsvorming begint opnieuw.

In de literatuur is nationaal en internationaal veel geschreven over de processen in nieuw gevormde groepen. Tuckman (1965) heeft de fasen van groepsontwikkeling als volgt schematisch weergegeven:



Afbeelding 1: Fasen groepsontwikkeling (Tuckman, 1965)

Tuckman (1965) onderscheidt in de groepsvorming vijf fasen. Uit dit schema kan geconcludeerd worden dat de groep optimaal functioneert op alle vlakken als deze de eerste twee fasen goed doorkomt. Deze eerste twee fasen zijn hier wel voor nodig. De rangorde moet bepaald worden alvorens er daadwerkelijk samen een groep gevormd kan worden.

Gielis, Konig & Lap, (2008) stellen dat bij de start van een groep de begeleiding doorslaggevend kan zijn. Ze vinden dat het aankomt op het begin! Het is vrijwel alleen aan het begin van het groepsproces mogelijk een groep te helpen tot positieve normen te komen.

Juist in de gevoelige fase van de ontwikkeling van de leerling, tijdens een nieuw te starten groepsproces is het van belang dat de professional voldoende baggage heeft voor de begeleiding van deze leerlingen om te komen tot een veilige vertrouwde groepssfeer. Het doelgericht in kunnen zetten van interventies binnen de coaching is van belang. Uitgangspunt hierin is de eigen, unieke manier passend bij de visie van de school. In paragraaf 2.4 wordt dieper ingegaan op de rol van de mentor als coach.

2.3 Behoeften individuele leerling

Gielis et al. (2008) concluderen dat "Het bijzondere van klassen in het voortgezet onderwijs is hierin gelegen dat het om jonge adolescenten gaat. Die hebben iets meer aan hun hoofd dan wat de school gewoonlijk aanbiedt." Het is van belang dat de mentor erkent en herkent dat de leerlingen in deze fase in hun ontwikkeling zitten. Wanneer deze bewustwording er is kunnen er op een professionele wijze passende interventies ingezet worden om zo de leerling zo optimaal mogelijk te begeleiden. Van belang is dat de begeleiding zowel op intellectueel als psychologisch en emotioneel vlak plaatsvindt afhankelijk van de behoefte van de leerling. Dit past binnen een holistische benadering van de leerlingen.

In het boek *Begeleiden van een groep* van Gielis et al. (2008) concluderen de auteurs dat elke individuele leerling drie basisbehoeften heeft om vervolgens gezamenlijk te komen tot een positief klimaat in de groep:

- bij de groep horen;
- invloed hebben;
- persoonlijk contact.

Elke individu wil op zijn eigen, unieke wijze een volwaardig lid zijn van de groep. De leerling moet in deze ervaren dat hij zichzelf mag zijn, zijn mening moet geaccepteerd worden. De mate van behoefte om er bij te horen is voor elk individu anders. De een wil alles mee maken, terwijl de ander zich van tijd tot tijd wil terugtrekken.

Nadat de leerling op zijn eigen wijze bij de groep hoort komt de tweede basisbehoefte op de voorgrond. Ook de mening van hem, de ideeën en initiatieven moeten meetellen. Ook hierin verschilt elk individu: de een wil uitdrukkelijk een sterke inbreng of leidende positie, de ander is tevreden met een wat passiever of volgzamer rol.

Vervolgens heeft het individu behoefte aan persoonlijk contact met gelijkgestemden. Hier geldt weer dat de mate waarin iemand persoonlijk contact wil verschilt, aldus de auteurs.

In de ontwikkeling van jong adolescenten zijn drie wegen te onderscheiden die bewandeld worden en elkaar beïnvloeden: de lichamelijke ontwikkeling, de cognitieve ontwikkeling en de sociaal-emotionele ontwikkeling.

In de opvattingen over de ontwikkeling van de jong adolescenten, Kleine ontwikkelingspsychologie deel III van Kohnstamm (2009), blijkt tevens dat er in deze leeftijdsgroep een bijzondere ontwikkeling plaatsvindt. Kohnstamm geeft de drie verschillende gebieden van ontwikkeling aan. Cognitieve ontwikkeling is van invloed op inzicht in sociale verhoudingen (mensenkennis) en op zelfkennis. Zelfstandigheid en het ontdekken van mogelijkheden en grenzen zijn hoofdlijnen van de cognitieve ontwikkeling. In deze cognitieve ontwikkeling zie je de koppeling naar de sociaal-emotionele ontwikkeling van zelfstandigheid en autonomie. De auteur spreekt over drie facetten die verbonden worden aan autonomie: durven ingaan tegen de druk van leeftijdgenoten, durven afgaan op het eigen oordeel, loskomen van emotionele binding met de ouders.

In de leeftijdsfase van de leerlingen op een VMBO spelen deze facetten een grote rol.

Volgens Van Lieshout (2009) is de relatie met de leerlingen essentieel om te komen tot een optimale ontwikkeling. "De jongere moet zich gezien, gehoord en erkend voelen.

"Elementen van die goede relatie zijn: aandacht, warmte, interesse, betrokkenheid maar ook een goede controle."

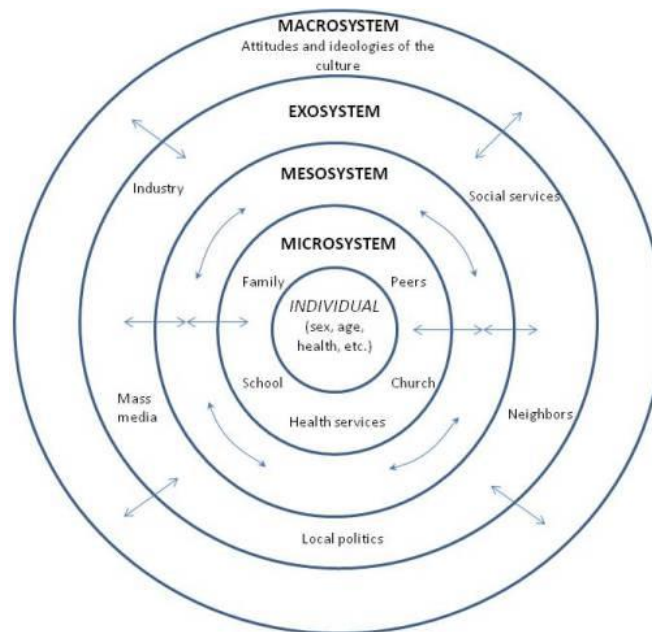
Als VMBO school worden deze behoeften erkend en worden deze vormgegeven vanuit bovenstaande visie op het gebied van betrokkenheid, vertrouwen, verbinding, vernieuwing.

2.4 Vaardigheden en attitudes van de mentor

Zoals eerder aangegeven is de relatie met de mentor bepalend voor het leer- en leefklimaat in de klas. Het is voor de mentor ten eerste belangrijk een klas te helpen een groep te worden. Gielis et al. (2008) stellen: "Dat doe je door het groepsproces te begeleiden, dat wil zeggen: naast aandacht voor het leerklimaat, ook en vooral voor de elementen die het leefklimaat uitmaken: de informele doelen, regels, omgang en gevoelens." Een tweede belangrijke rol kan de klassenmentor hebben bij problemen, botsingen of conflicten in de klas, zo wordt gesteld. Het is de taak van de mentor om grenzen te stellen.

Vanuit de behoeften van de groep om samen met de mentor een groep te vormen is de relatie mentor leerling individueel bepalend. Begeleiding vraagt om een relatie zo wordt er vanuit verschillende invalshoeken gesteld. Vanuit het oplossingsgericht werken komt de theorie van "het verwerven van mandaat". "Het gaat om een bundeling van macht die de jongere ons geeft en de toestemming iets te doen.", aldus Le Fevere de Ten Hove et al. (2008).

Het ecologisch model van Bronfenbrenner ondersteunt deze optiek. Vanuit het ecologisch model wordt duidelijk dat een leerling vanuit relatie, de intra-persoonlijke factoren, op microniveau beïnvloed wordt door de leraar, vrienden en familie.



Afbeelding 2: Ecologisch model Bronfenbrenner (Bron: Wikipedia)

Dit toont aan dat de relatie mentor leerling van groot belang is.

Wanneer er eveneens een bewustzijn is van de trias cognitie- emotie- gedrag word je als onderwijskracht minder snel meegezogen in de allesoverheersende klacht van de onvermogende ander en kun je gemakkelijker interventies toepassen waarmee je hem helpt (weer) wat meer in evenwicht te komen.

(Cauffman & Van Dijk, 2010)

De mentor speelt een belangrijke rol in het ontwikkelproces. Welke voorwaarden en eigenschappen moet een mentor hebben om een leerling te begeleiden op een wijze die passend is voor die leerling?

In de algemene definitie van mentor wordt gesteld dat een mentor iemand is die zijn (levens-)ervaring gebruikt om een ander terzijde te staan. Binnen de school waar dit onderzoek plaatsvindt wordt de mentor gezien als “*de spil*” in de begeleiding van de leerling. De mentor is eerst verantwoordelijke als het om leerlingen van zijn klas gaat. Hij is het eerste aanspreekpunt voor zowel leerlingen als ouders. De afdelingsleider komt in beeld als de begeleiding van de leerling of klas, of de communicatie met de ouders, de mentor ontstijgt.

Kernbegrip hierin is vertrouwen.

De school gaat uit van individuele begeleiding op maat. Dit vereist een individuele aanpak per mentor. Elke leerling en elke klas is immers anders. Het doel moet echter gelijk zijn: een mentor streeft naar het individuele welbevinden van de leerling. Maar de weg er naartoe kan per mentor, klas of per leerling verschillend zijn.

De mentor denkt en handelt oplossingsgericht. Hij coacht de leerlingen om zelf oplossingen te bedenken. De mentor is begeleider en geen bestraffer. Een mentor deelt geen straffen uit, maar probeert via gesprekken de leerling weer in de goede lijn te krijgen. Bij alle gesprekken tussen mentor en leerling staat niet het probleem maar de oplossing centraal. De grondhouding van de mentor moet zijn: luisteren, open staan, vertrouwen, niet veroordelend of beoordelend, gerichtheid op kansen en mogelijkheden, een kleine stap vooruit met grote gevolgen.

(Staak, 2012)

In de Verenigde Staten is veel onderzoek gedaan naar mentoring en de rol van mentor versus mentee. In Nederland zijn een aantal scholen gestart met mentoringprojecten. “Mentoring is geen sinecure en vereist een professionele aanpak met heldere doelstellingen, een doordachte methodiek en een goede training en begeleiding van mentoren.” (Meijers, 2008).

Meijers zet in: Kwaliteit aan zet. Op weg naar professionele mentoring, 4 onderzoeken naar het functioneren van mentoring in Nederland in de periode 1999-2002 naast elkaar. Tevens belicht hij onderzoeken op dit gebied vanuit de Verenigde Staten. Het belang van een gezamenlijke theorie over mentoring wordt hiermee in een breed, internationaal perspectief geplaatst.

Meijers (2008) concludeert dat de school een theoretisch onderbouwde en gedeelde visie moet hebben op het gebied van mentoring wil dit succesvol zijn. “Zowel de marginale positie van mentoring in de school als de diffuse opzet van de projecten wordt veroorzaakt door het ontbreken van een expliciete, door betrokkenen gedeelde visie op de plaats en de functie van mentoring in de school.”

Wanneer bovenstaande wat betreft groepsvorming en mentoraat afgezet wordt tegen het competentieprofiel inclusief onderwijs kan geconcludeerd worden dat de mentor zich op al deze vlakken moet blijven ontwikkelen. De competenties zijn een onzichtbaar potentieel dat besloten ligt in de persoon van de leraar, luidt de conclusie van Claassen, De Bruïne, Shuman, Siemons & Van Velthooven (2009) in hun boek Inclusief bekwaam.

De zeven competenties waar over gesproken wordt in Inclusief bekwaam geven een voorwaardelijke basis beroepsbekwaamheid voor het functioneren in een inclusieve setting aan:

1. interpersoonlijk competent in de omgang met leerlingen;
2. orthopedagogisch competent in de omgang met leerlingen;
3. orthodidactisch competent in de omgang met leerlingen;
4. organisatorisch competent in de omgang met leerlingen en andere direct betrokkenen;
5. competent in samenwerken met collega's;
6. competent in samenwerken met de omgeving van de school;
7. competent in reflectie en ontwikkeling.

Deze competenties zijn van belang voor elke professionele docent zeker met de taak als mentor.

Dit is ook terug te zien op de betrokken school. Vanuit het strategisch beleidsplan Koersen op kompas (Voortgezet Onderwijs XX, 2013) is een format gemaakt waarbinnen docenten op hun vakmanschap beoordeeld worden in het kader van het intern begeleidingstraject dat elke docent in een cyclus van 3 jaar doorloopt. De school heeft de competenties en verwachtingen hiermee helder en gestructureerd in beeld gebracht. Deze gelden voor elke docent. De taak van mentor wordt niet expliciet uitgewerkt in competenties.

Geschikte mentoren zijn van groot belang voor de start, het verloop en de opbrengst van een mentoringproject. Een mentor moet een aantal bijzondere eigenschappen in huis hebben die hem geschikt maken voor het mentorschap. Denk bijvoorbeeld aan persoonlijke ervaringen uit zijn eigen (school)verleden, het hebben van een actieve (onbevooroordeelde) luisterhouding, het respecteren van de jeugdcultuur, het open staan voor (zorg)jongeren en hun concrete gedragingen en bereid zijn zich voor een langere tijd te willen binden aan een deelnemer en daar kostbare tijd in willen steken. De selectie van geschikte kandidaten vormt dan ook een vitaal onderdeel van een mentoringproject. (Beekhoven, Jepma, Van der Vegt, Vaessen, & Olijkan, 2008)

Passend hierbij is het gegeven dat op de school waar het onderzoek plaatsvindt elke mentor de interne scholing "Mentor als Coach" aangeboden krijgt ter professionalisering van zijn taak als mentor, passend bij de visie van de school.

Centraal in deze cursus is de bewustwording van de huidige invulling van de mentorrol naar een verdieping en verbreding van de taak als mentor passend binnen de visie van de school, aldus P.M. Knol, de ontwikkelaar van deze cursus.

Begeleiden vraagt om relatie zo wordt eerder in dit hoofdstuk al gesteld. Niet alleen Van Lieshout (2009) gaat hier dieper op in door de belangrijke elementen van relatie te benoemen: aandacht, warmte, interesse, betrokkenheid en goede controle. König (1995) stelt dat een begeleidende houding drie karakteristieke kenmerken heeft: echt zijn, zich inleven en respecteren. "Ten minste vier factoren beïnvloeden de relatie tussen begeleider en begeleide: de persoon van de begeleider, de persoon van de begeleide, voorafgaande ervaringen en de situatie."

De vaardigheden en attitudes van de mentor zijn van wezenlijk belang voor de leerling. Tevens kan gesteld worden dat elke leerling een eigen behoefte heeft op dit gebied. Gezien de huidige ontwikkelingen rondom passend onderwijs, het gegeven dat de diversiteit van de samenleving tevens in de school zichtbaarder wordt is de rol van de mentor van groot belang.

“Participatie is het centrale doel van inclusie: iedereen neemt deel aan de maatschappij.” Claassen et al. (2009). In vergelijking met de rol van mentor is dit een belangrijk gegeven. De mentor is de spil in de samenwerking, ook in de overdracht van leerjaar 2 naar 3. Wanneer een leerling binnen eenzelfde school de overstap maakt van leerjaar 2 naar 3 en daarmee een nieuwe mentor toegewezen krijgt komt het aan op de samenwerking binnen de organisatie. Binnen de school waar dit onderzoek plaatsvindt is authenticiteit als mentor een voorwaarde om te komen tot een goed mentoraat. Tegelijkertijd wordt het als belangrijk gezien dat de mentor aansluit op de behoefte van de leerling, daarin meegenomen dat elke leerling authentiek is en een eigen hulpvraag heeft, zo licht R. Mol toe in een gesprek over het mentoraat en de visie van de school. De warme overdracht is van belang om de doorgaande lijn te bewaken zonder aan de authenticiteit van de mentor en de leerling voorbij te gaan.

In Een vangnet van zorg. (Broeders et al., 2010) wordt in het artikel Nieuwe regels, nieuwe kansen. De onderbouw van het voortgezet onderwijs in ontwikkeling de volgende kritische kanttekening geplaatst wat betreft de overdracht van leerlinggegevens:

In het voortgezet onderwijs, maar vooral binnen het VMBO lijkt er sprake te zijn van investeringen in overdracht van leerlinggegevens van basisschool via onderbouw naar bovenbouw. Tegelijk is men er kritischer ten aanzien van het bereikte resultaat en vindt men ook op dit vlak verdere verbetering nodig.

Deze onderzoeksresultaten wijzen er op dat scholen – vooral in het VMBO- veel geïnvesteerd hebben in organisatorische mogelijkheden om beter te signaleren welke (verborgen) zorg- en leerbehoeften leerlingen hebben. Nader onderzoek zou wel interessant zijn naar de vraag in hoeverre een betere overdracht van leerlinggegevens daadwerkelijk heeft geleid tot een grotere alertheid bij docenten om bepaalde signalen op te vangen. Organiseren is niet hetzelfde als communiceren.

(Broeders et al., 2010)

2.5 Internationalisering

Vanuit de Dublin Descriptoren, onderliggend aan een Master, wordt het belang van internationalisering in onderzoek onderschreven. Binnen het kader van dit onderzoek is in het theoretisch kader kort ingegaan worden op de vraag of de onderzoeksvraag herkenbaar is voor vergelijkbare scholen in Europa. Eveneens is de taak en de rol van de mentor belicht vanuit verschillende onderzoeken in Nederland en de Verenigde Staten. De verkregen inzichten worden geïmplementeerd in de aanbevelingen.

2.6 Samenvatting literatuuronderzoek

Samenvattend kan gesteld worden dat de leerling op verschillende niveaus behoefte heeft aan begeleiding:

- op groepsniveau;
- op individueel niveau.

Daarnaast kan gesteld worden dat er behoefte ligt op het vlak van:

- intellectueel niveau;
- psychologisch niveau;
- emotioneel niveau.

De mentor speelt hierin een grote rol. Het is van belang om kritisch te blijven op de invulling van het mentoraat, de verwachtingen en de vaardigheden en attituden die beheerst worden door mentoren. De warme overdracht van leerjaar 2 naar leerjaar 3 is van belang om de doorgaande lijn te behouden in de begeleiding van de leerlingen. In hoofdstuk 5 zal hier een diepgaandere conclusie aan verbonden worden.

Hoofdstuk 3: Onderzoeksmethodologie

Het onderzoek van de temperatuurregulatie

Het doel van het onderzoek is het doen van aanbevelingen aan de directie ter verbetering van de warme overdracht van leerjaar 2 naar 3. Deze aanbeveling moet passend zijn bij de visie, de grenzen en bovenal de mogelijkheden van de school waar ik werkzaam ben.

In dit hoofdstuk wordt uiteengezet binnen welk paradigma het onderzoek past en welke strategie hiervoor gebruikt wordt. De onderzoeksopzet wordt schematisch weergegeven waarna toegelicht wordt hoe de triangulatie vorm krijgt in het onderzoek. Tevens wordt uiteengezet op welke wijze de data verzameld wordt en wordt er dieper ingegaan op de validiteit, betrouwbaarheid en ethiek.

3.1 Onderzoeksparadigma.

Het startpunt van dit onderzoek is de huidige vormgeving van de warme overdracht van leerjaar 2 naar leerjaar 3. Vanuit de huidige status quo worden, middels omschreven onderzoeksopzet, aanbevelingen ter verbetering gedaan.

In het traject na de eerste beoordeling is het paradigma nogmaals bestudeerd. In eerste instantie werd uitgegaan van het kritisch emancipatorisch paradigma vanwege het feit dat de huidige vormgeving kritisch gereflecteerd wordt om te komen tot een gewenst alternatief (De Lange et al., 2011).

Gezien het feit dat het onderzoek zich richt op het verhelderen en begrijpen van bestaande praktijkprocessen (De Lange et al., 2011) is het interpretatieve paradigma tevens interessant om het onderzoek mee vorm te geven.

De discussie binnen welk paradigma het onderzoek valt gaat met name over het al dan niet aanwezig zijn van een onderdrukte groep die, naar aanleiding van het onderzoek, een betere positie toegekend wordt.

De groep leerlingen VMBO-BBL met LWOO is in deze de onderdrukte groep. Doel van het onderzoek is te komen tot een verbetering van de warme overdracht om deze groep leerlingen beter te kunnen begeleiden in de overstapsfase van leerjaar 2 naar 3.

Het onderzoek valt derhalve volgens de onderzoeker nog steeds onder het kritisch emancipatorisch paradigma.

3.2 Onderzoeksstrategie

Aansluitend op het kritisch emancipatorisch onderzoeksparadigma dat aanzet tot verbetering en vernieuwing zal het onderzoek zich richten op een ontwerponderzoek. Doel van een ontwerponderzoek is een nieuw of verbeterd ontwerp te maken volgens De Lange et al. (2011). Wat tevens van belang is voor de onderwijspraktijk, is het holistische karakter van een ontwerponderzoek. "Het gaat om een samenhangend geheel in plaats van geïsoleerde variabelen." (De Lange et al., 2011). Juist de samenhang is van belang om te komen tot een verbetering van het traject van leerlingbegeleiding en daarmee is de verbetering van de warme overdracht van belang.

3.3 Onderzoeksmethode en dataverzameling

De opbouw van het onderzoek start met een literatuuronderzoek met betrekking tot de onderzoeksvraag en de bijbehorende deelvragen. Dit is uitgewerkt in hoofdstuk 2.

Vervolgens komt de focus op de praktijk. Hoe gaan vergelijkbare scholen nationaal en internationaal, met dit vraagstuk om. Dit is in hoofdstuk 2 verwerkt.

Vanuit dit theoretisch kader wordt gestart met het onderzoek op de school die centraal staat. Vanuit verschillende groepen respondenten wordt informatie verzameld met behulp van door de onderzoeker opgestelde vragenlijsten om te komen tot een gemene deler die aanleiding kan geven tot een verbetering van de huidige situatie.

3.3.1 Vragenlijst leerlingen: Hoe is de overstap van leerjaar 2 naar 3?

De groep leerlingen (N=64) worden middels een vragenlijst bevraagd om inzichtelijk te krijgen wat de ervaringen van de leerlingen zijn. De gegevens worden geanalyseerd om te komen tot percentages die tot verbanden kunnen leiden.

De vragenlijst bestaat uit schaalvragen en meerkeuze vragen met de mogelijkheid tot het schrijven van een toelichting. Op deze wijze worden harde gegevens verkregen met een bijbehorende nuancering die, waar gewenst door de ondervraagde, de onderzoeker richting kan geven (bijlage 4: onderbouwing vragenlijst leerlingen).

De leerlingen worden middels een digitale vragenlijst bevraagd zodat de benodigde tijd voor de leerlingen laag is. De vragenlijst wordt digitaal afgenomen via een link die verzonden wordt per mail. Op een vastgesteld moment maken alle leerlingen, individueel en anoniem de vragenlijst zodat het percentage respondenten hoog ligt. Het is derhalve niet te achterhalen hoeveel leerlingen van het mannelijk en vrouwelijk geslacht hebben deelgenomen.

3.3.2 Vragenlijst mentoren bovenbouw: Hoe is de warme overdracht van leerjaar 2 naar 3?

De groep mentoren bovenbouw (N=16) wordt op dezelfde wijze als de groep leerlingen bevraagd middels een vragenlijst (bijlage 5: onderbouwing vragenlijst mentoren bovenbouw). Mentoren bovenbouw krijgen deze digitale vragenlijst om zo hun input mee te kunnen nemen met een zo laag mogelijke extra werkdruk. Doel van deze vragenlijst is te komen tot punten die mentoren bovenbouw als goed waarderen en verbeterpunten.

3.3.3 Vragenlijst met aansluitende discussie mentoren onderbouw: Hoe is de warme overdracht van leerjaar 2 naar 3?

Voor de groep mentoren onderbouw (N=10) is gekozen voor een geleide discussie naar aanleiding van een vragenlijst. Doel van de vragenlijst is om inzichtelijk te krijgen wat de verbeterpunten van de warme overdracht zijn en wat al goed gaat. De aansluitende discussie heeft als doel te komen tot verdiepte inzichten in verbeterpunten.

De mentoren hebben eerst, schriftelijk, anoniem de vragenlijst ingevuld. Vervolgens is er per onderdeel een korte, geleide, discussie gevoerd. De gegevens zijn op beeld vastgelegd en zijn op te vragen bij de onderzoeker (bijlage 6: onderbouwing vragenlijst en geleide discussie mentoren onderbouw).

3.3.4 Interviews afdelingsleiders onder- en bovenbouw

De afdelingsleiders (N=3) zijn middels interviews bevraagd om te komen tot gegevens en inzicht te verkrijgen in relaties, opinies en procedures. Er is gekozen voor interviews vanwege de nuancering die de betrokkenen aan kan brengen in zijn antwoorden (bijlage 7: onderbouwing interviews afdelingsleiders). De interviews zijn opgenomen en op te vragen bij de onderzoeker.

Vervolgens zullen de verkregen data in hoofdstuk 5 in relatie worden gebracht met de theoretische verdieping en de praktijksituatie. Vanuit deze triangulatie worden conclusies getrokken om te komen tot een advisering ter verbetering van de warme overdracht leerjaar 2 naar leerjaar 3.

3.4 Opzet van het onderzoek

Tijdpad	Tussentappen	Acties
Oriëntatiefase		
Juni 2013 – oktober 2013	Oriëntatie	Gesprekken leerlingen
		Gesprekken mentoren leerjaar 2 en 3
		Gesprekken directleidinggevende
Theoretisch kader		
Oktober 2013 – januari 2014	Literatuuronderzoek	Literatuur selecteren
	Huidige situatie analyseren	Beleidsstukken doornemen
	Beleid vergelijkbare scholen analyseren	Contact leggen VMBO scholen en doornemen aangeleverde informatie
	Hoe wordt hier op scholen in België vorm aangegeven?	Gesprekken met collega's werkzaam in België
Data		
November 2013- december 2013	Opstellen vragenlijsten leerlingen, collega's	Feedback critical friends en studiebegeleider
Februari 2014 – april 2014	Data verzamelen	Vragenlijsten
		Vergadering
		Interviews
April 2014	Data-analyse	vragenlijsten analyseren, verwerken
Triangulatie – conclusie - reflectie		
Mei 2014	Conclusies	
Mei 2014	Reflecteren	

3.5 Triangulatie

Het onderzoek bestaat uit verschillende onderdelen: literatuuronderzoek en het praktijkonderzoek waarbinnen verschillende onderzoeksmethoden, zoals in hoofdstuk 3.3 is omschreven. Vanuit deze kaders is er een verbinding gemaakt naar de huidige praktijk en de gewenste situatie. Vanuit verschillende invalshoeken, nationaal en internationaal is kritisch gekeken naar de huidige onderwijspraktijk, de theorie en de professional om te komen tot een onderbouwde advisering passend bij de school van onderzoek en binnen de kaders van de huidige ontwikkelingen rondom het passend onderwijs. Hiermee is de triangulatie vanuit verschillende invalshoeken geborgd.

3.6 Validiteit en betrouwbaarheid

“In de onderzoeksmethodologie spreekt men van betrouwbaarheid wanneer een meetmethode bij herhaalde metingen van hetzelfde verschijnsel ook telkens hetzelfde resultaat oplevert (Yin, 2003, pp34-36; Kumar 1996, pp 138-140).” (De Lange et al., 2011). Vanuit de bovenstaande borging van de triangulatie is de betrouwbaarheid van het onderzoek groot. Het onderzoek is gericht op de verbetering van het traject van de warme overdracht, specifiek voor de school waar het onderzoek plaatsvindt. Verkregen resultaten geven enkel een beeld van de situatie op deze school. Hierdoor kunnen ze niet automatisch gegeneraliseerd worden naar een andere onderwijsinstelling. De Lange et al.(2011) stellen in het boek Praktijkgericht onderzoek voor reflectieve professionals, dat het praktijkgericht onderzoek context gebonden is en iedere pretentie dat de uitkomsten voor vergelijkbare praktijksituaties in alle andere contexten ook geldig is weinig kans van slagen heeft.

De mate van objectiviteit bepaalt de validiteit in het onderzoek en herhaalbaarheid van het onderzoek. “De validiteit van een onderzoeksinstrument verwijst naar de mate waarin het instrument werkelijk meet wat de onderzoeker zegt of denkt te meten.”, Aldus De Lange et al. (2011).

De vragenlijsten zijn zodanig opgesteld dat deze passend zijn voor de doelgroep en bij de huidige situatie en aangepast op advies van critical friends. De aanpak is in deze valide omdat in een vergelijkbare setting de uitkomsten en percentages van de vragenlijsten een vergelijkbaar beeld op brengen. De interne validiteit van het onderzoek is hiermee goed geborgd vanwege het feit dat bij de verschillende onderzoeksinstrumenten is afgevraagd of deze bijdragen tot het beantwoorden van de onderzoeksvragen (De Lange et al., 2011).

De externe validiteit is tevens geborgd vanwege het feit dat er door de onderzoeker, in overleg met critical friends en studiebegeleider, steeds kritisch is bekeken wat de kwaliteit is van de gegevens die verkregen worden met verschillende onderzoeksinstrumenten.

3.7 Ethiek

Binnen de verschillende fasen van het onderzoeksproces is bewust omgegaan met de ethische vraagstukken die naar voren komen.

Binnen de literatuur wordt, wat betreft de rol van de onderzoeker, vooral gewezen op twee aspecten die van belang zijn voor ethiek in het praktijkgericht onderzoek: zijn wijze van handelen en zijn integriteit. Handelingen moeten zuiver en transparant zijn en consistent met de onderzoeksdoelen.

(De Lange et al., 2011)

Gedurende het onderzoek zal er transparantie nagestreefd worden naar betrokken partijen. Deze worden tijdig en nauwgezet op de hoogte gehouden van de voortgang en de bevindingen van het onderzoek.

Tevens zal er met regelmaat feedback gevraagd worden aan directie, afdelingsleiders en collega's om zo de betrokkenheid van de groep te vergroten.

Vanuit critical friends en de studiebegeleider zal er eveneens kritisch meegedacht worden om op deze wijze reflectief na te denken over het onderzoeksproces.

De verkregen informatie uit de vragenlijsten, vergadering en interviews worden anoniem verwerkt in het onderzoek.

Er is toestemming gekregen bij aanvang van het onderzoek om leerlingen te bevragen en te begeleiden (bijlage 8).

Vanuit een neutrale opstelling worden alle geledingen van de organisatie die met de warme overdracht gebaat zijn benaderd. Op deze wijze ontstaat een eerlijke dialoog rondom het thema. Dit is ethisch van belang omdat alle betrokkenen naar eer en geweten hun professionaliteit inzetten bij de begeleiding van leerlingen.
Mijn aanbevelingen ter verbetering zijn daarmee zonder oordeel.

Hoofdstuk 4: Data-analyse

Temperatuurmetingen

In dit hoofdstuk worden de verkregen resultaten per onderzoeksinstrument samengevat uiteengezet om vervolgens in hoofdstuk 5 te komen tot conclusies betreffende de hoofd- en deelvragen.

De volgende onderzoeksinstrumenten (zie hoofdstuk 3.3) zijn gehanteerd:

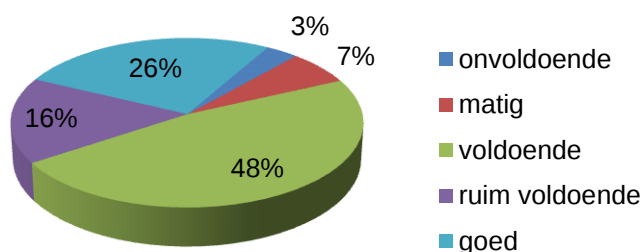
1. vragenlijst leerlingen;
2. vragenlijst mentoren bovenbouw;
3. vragenlijst en discussie mentoren onderbouw;
4. interview afdelingsleiders onder- en bovenbouw.

4.1 Vragenlijst leerlingen: Hoe is de overstap van leerjaar 2 naar 3?

Om inzichtelijk te krijgen hoe de leerlingen het traject van leerjaar 2 naar 3 ervaren en waar hun behoeften liggen is een vragenlijst afgenomen (bijlage 4). De vragenlijst, opgesteld door onderzoeker en tevens voorzien van feedback van de studiebegeleider en critical friends, meet de ervaringen van de huidige leerlingen leerjaar 3 rondom de overstapsfase van leerjaar 2 naar leerjaar 3. De vragenlijst is bij de leerlingen afgenomen tijdens de mentorles. Elke leerling heeft met de eigen computer de vragenlijst individueel en anoniem ingevuld. Van de 64 leerlingen hebben 63 leerlingen de enquête ingevuld (98%). De volledige data en de onderbouwing van de enquête is terug te lezen in de bijlage.

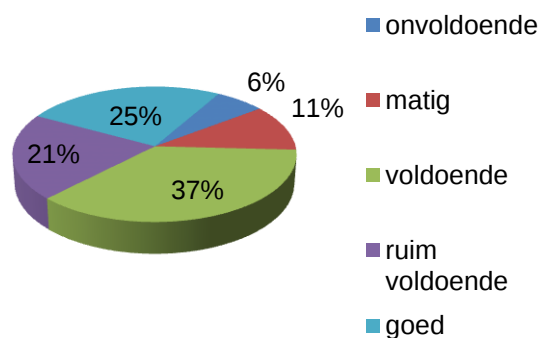
Een kritische analyse, eveneens van de gegeven toelichtingen, geeft de volgende informatie: De vragenlijst start met een open vraag ter inventarisatie van de ervaring van de leerlingen in de overstap van leerjaar naar 3. De ervaringen die genoemd worden zijn: moeizaam, wennen aan nieuwe docenten, andere lestijden, meer zelfstandigheid en rust gevonden vanwege passend onderwijs.

In grafiek 1 is aangegeven dat de start in de bovenbouw door 48% als voldoende, 16% ruim voldoende en 26% goed is ervaren.



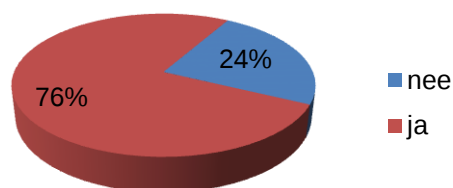
Grafiek 1: Hoe vond je de start in de bovenbouw? (N=63)

Wanneer bovenstaande gegevens vergeleken worden met de gegevens die komen uit de vraag hoe de afsluiting van de onderbouw is ervaren (grafiek 2) zijn er geen exceptionele verschillen. De afsluiting leerjaar 2 wordt door 37% als voldoende, 21% ruim voldoende, 25% goed beoordeeld.



Grafiek 2: Hoe vond je de afsluiting van de onderbouw? (N=63)

De leerlingen ervaren een groot deel van het traject van de overstap van leerjaar 2 naar 3 overwegend positief. De leerlingen krijgen voldoende informatie over de bovenbouw (76%) zoals blijkt uit grafiek 3.



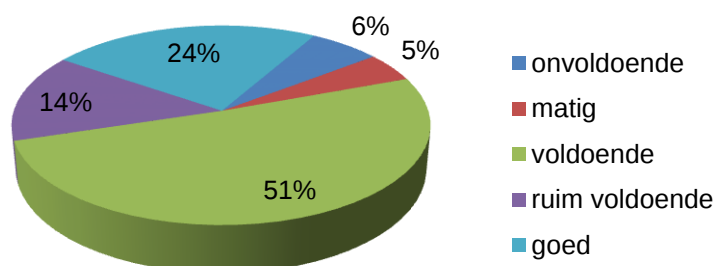
Grafiek 3: Wist je voldoende over hoe de bovenbouw werkt en wat er van je verwacht wordt in de bovenbouw? (N=63)

Het moment, waarop leerlingen horen in welke klas ze zitten en wie de mentor is, wordt als goed ervaren (71%). De leerlingen geven aan geen behoefte te hebben aan een eerdere kennismaking met de nieuwe mentor (74%). Dit geldt eveneens voor de kennismaking met nieuwe klasgenoten (60%).

86% van de leerlingen geeft aan geen behoefte te hebben aan begeleiding van de mentor leerjaar 2 na aanvang leerjaar 3. Deze gegevens zijn terug te vinden in bijlage 4 waar de volledige vragenlijst, de onderbouwing en de data zijn weergegeven.

Naar beleving van de leerlingen zijn veel organisatorische aspecten van de overstap goed.

Op de vraag of de nieuwe mentor voldoende weet om een goede start te maken geeft 51% van de leerlingen een score voldoende. Dit staat tegenover 14% ruim voldoende en 24% goed (grafiek 4).



Grafiek 4: Weet de nieuwe mentor voldoende over jou om goed te starten in de bovenbouw? (N=63)

Uit de toelichtingen die de leerlingen geven blijkt dat er diversiteit wordt ervaren in het mentoraat. De ene mentor voert regelmatig individuele gesprekken met de leerlingen, terwijl er ook door leerlingen aangedragen wordt dat de mentor de indruk geeft nauwelijks te weten wie de leerling is.

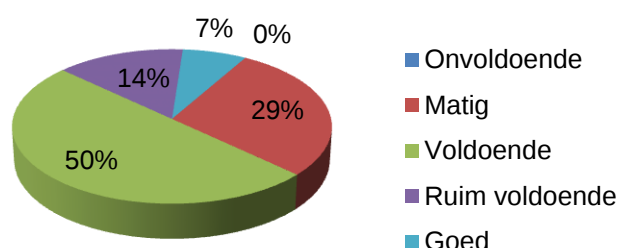
Bovenstaande toont aan dat leerlingen de overstap overwegend positief ervaren zowel op informatief als op organisatorisch vlak. Uit de onderzoeksresultaten komt naar voren dat er diversiteit is in het mentoraat. De verkregen gegevens laten zien dat er winst te behalen is in het mentoraat.

4.2 Vragenlijst mentoren bovenbouw: Hoe is de warme overdracht van leerjaar 2 naar 3?

Bij de mentoren bovenbouw is een vragenlijst afgenomen om helder te krijgen wat volgens hen al goed gaat en wat nog beter kan. De vragenlijst, opgesteld door de onderzoeker en voorzien van feedback van studiebegeleider en critical friends meet de ervaringen van de mentoren leerjaar 3 rondom de huidige vormgeving van de warme overstap van leerjaar 2 naar leerjaar 3. De vragenlijst is afgenomen in de periode november december 2013. De mentoren hebben via de mail het verzoek gekregen om deze individueel en anoniem in te vullen. Dit is op deze wijze gedaan om de collega's niet onder extra druk te zetten voor dit onderzoek in de periode van kerst. Van de 16 mentoren hebben 14 mentoren de vragenlijst ingevuld (87%). De volledige data en de onderbouwing is terug te lezen in bijlage 5.

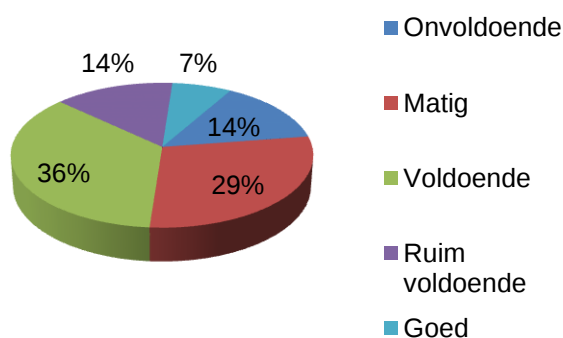
Een kritische analyse, eveneens van de gegeven toelichtingen, geeft de volgende informatie: De eerste vraag is bedoeld om in beeld te krijgen of de mentoren een correct beeld hebben van het traject van de warme overdracht. De antwoorden zijn eenduidig van aard. Iedereen is goed op de hoogte van het traject.

Op de vraag hoed de huidige vormgeving van de warme overdracht ervaren wordt geeft 7% de waardering goed. In onderstaande grafiek is dat weergegeven.



Grafiek 5: Hoe ervaar jij de huidige vormgeving van de warme overdracht leerjaar 2 naar leerjaar 3? (N=14)

Mentoren geven aan dat er onvoldoende eenduidigheid is in de warme overdracht. Tevens geven zij aan dat er onvoldoende afstemming is tussen de onder- en bovenbouw. Van de mentoren beoordeelt 7% het tijdspad van de warme overdracht met goed (grafiek 6).

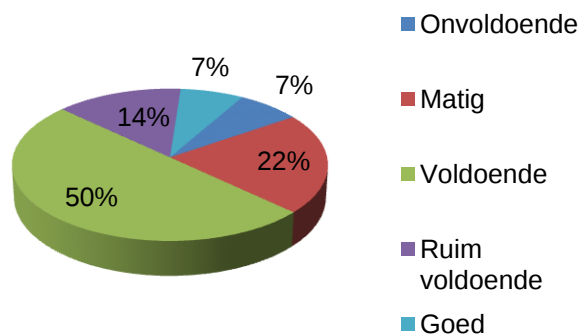


Grafiek 6: Hoe ervaar jij het huidige tijdspad van de warme overdracht leerjaar 2 naar 3? Denk hierbij aan klassamenstelling, communicatie naar docenten/mentoren, communicatie naar leerlingen, tijdstip van de warme overdracht zelf. (N=14)

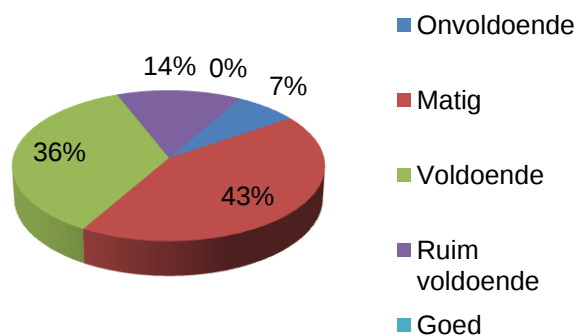
Met name het late tijdstip van klassamenstelling en het feit dat er vervolgens nog gewisseld wordt in de samenstelling zijn de belangrijkste aspecten die meegewogen worden.

Tevens blijkt dat de mentoren de meerwaarde van de didactische overdracht met 7% onvoldoende, 22% matig en 50% voldoende beoordelen. De meerwaarde van de pedagogische overdracht wordt door 14% matig en 50% voldoende gewaardeerd tegenover 29% ruim voldoende en 7% goed. Deze gegevens zijn terug te vinden in bijlage 5 waar de volledige vragenlijst, de onderbouwing en de data zijn weergegeven.

Grafiek 7 en grafiek 8 geven weer dat mentoren ervaren dat zowel de warme overdracht als de digitale overdracht via magister als matig en voldoende ervaren worden.



Grafiek 7: Krijg je met de huidige warme overdracht alle benodigde informatie over de leerling zodat je verder kunt bouwen op wat de mentor onderbouw heeft opgebouwd? (N=14)



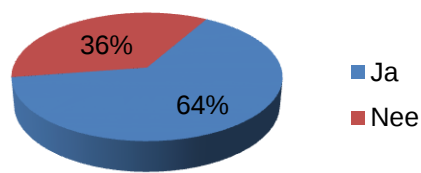
Grafiek 8: Geeft het leerlingvolgsysteem magister je informatie uit leerjaar 1 en 2 die nuttig is in je begeleiding van je mentorleerlingen? (N=14)

In alle gevallen geven mentoren bovenbouw aan dat de overdracht sterk afhankelijk is van mentor leerjaar 2.

Mentoren leerjaar 3 benadrukken dat er naast eenduidigheid in de overdracht zelf een meer doorgaande lijn gewenst is naar de bovenbouw (71%). Zij geven aan behoefte te hebben aan meer afstemming zowel didactisch als pedagogisch.

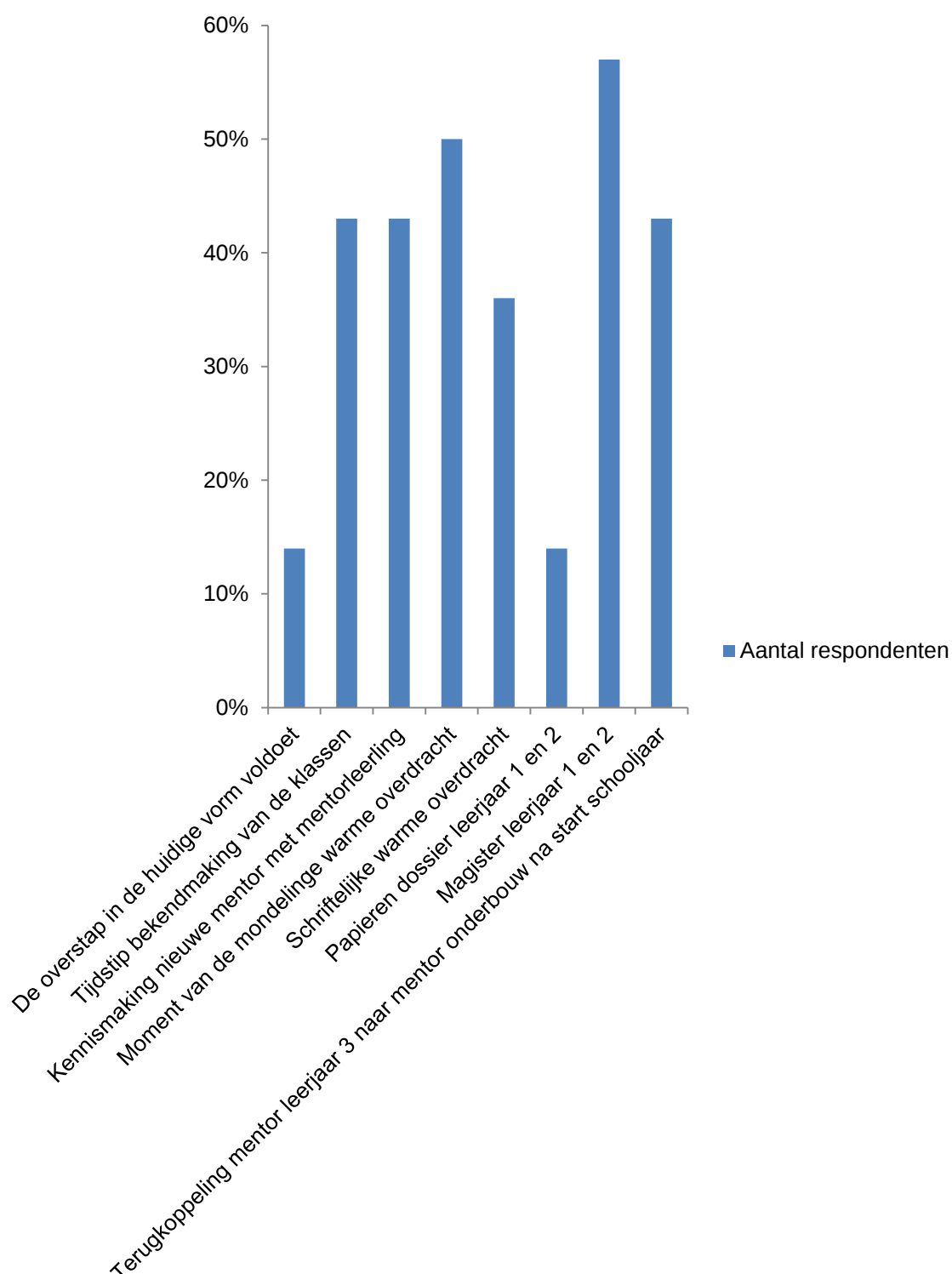
Als winstpunt wordt een terugkoppeling met de oude mentor gedurende de start van leerjaar 3 genoemd. Deze gegevens zijn eveneens terug te vinden in bijlage 5 waar de volledige vragenlijst, de onderbouwing en de data zijn weergegeven.

Concluderend geeft 64% van de mentoren aan behoefte te hebben aan verbetering van het traject (grafiek 9).



Grafiek 9: Heb je als mentor leerjaar 3 de behoefte aan verbetering van het traject van de warme overdracht leerjaar 2 naar leerjaar 3? (N=14)

Samenvattend is om de ideale situatie gevraagd met in de vraag de mogelijkheid om meerdere opties aan te vinken ter verbetering. Mentoren bovenbouw geven aan dat zij in de ideale situatie een aangepast tijdpad zien waarbij er 4 weken na aanvang leerjaar 3 tijd wordt ingebouwd voor een bespreking met mentoren leerjaar 2. Zij streven naar meer eenduidigheid op het gebied van dossier en overdracht en een verbeterde vorm van kennismaking met de leerlingen zien. Eveneens geven zij aan behoefte te hebben aan meer opbouw in de rol van mentor onderbouw versus bovenbouw en een breder bewustzijn van elkaars taken en rol hierin. In grafiek 10 is dit weergegeven.



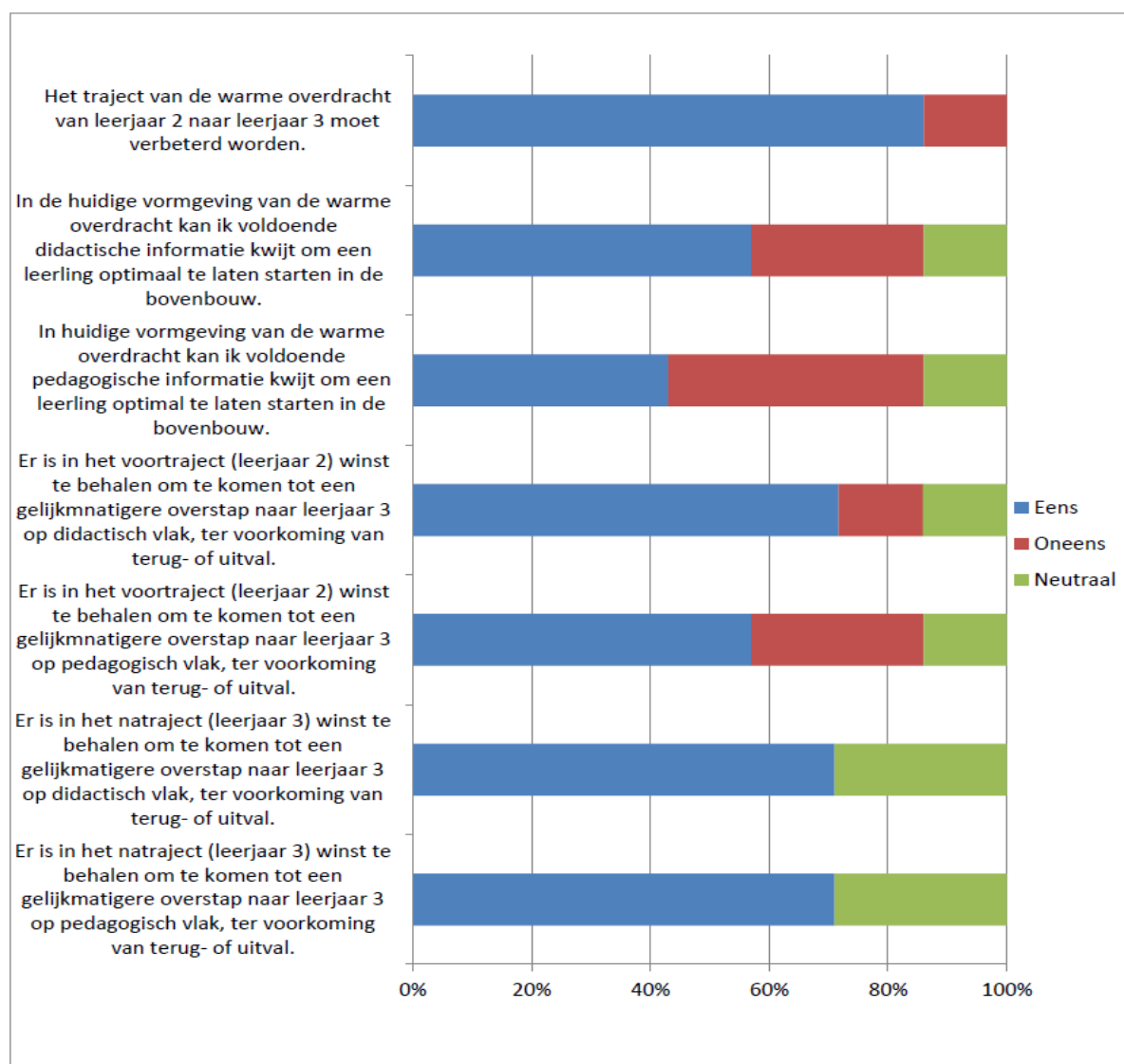
Grafiek 10: Op welk onderdeel zie je graag verbetering in het traject van de overstap leerjaar 2 naar leerjaar 3? (N=14)

Bovenstaande onderzoeksresultaten tonen aan dat de mentoren onderbouw van mening zijn dat een verbetering van de warme overdracht wenselijk is.

4.3 Vragenlijst en discussie mentoren onderbouw: Hoe is de warme overdracht van leerjaar 2 naar 3?

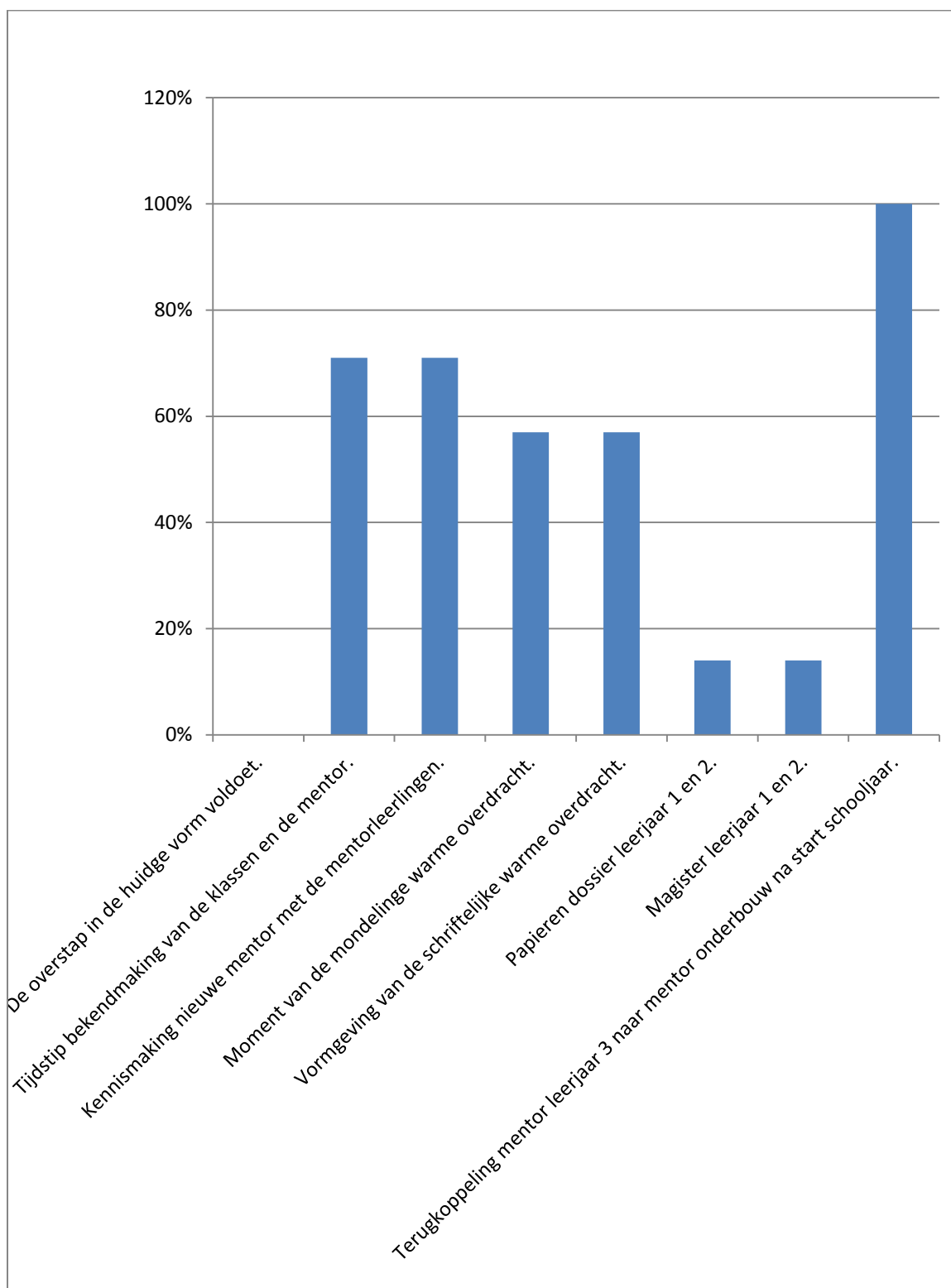
De mentoren onderbouw hebben een vragenlijst (bijlage 6) ingevuld om in beeld te brengen wat hun standpunt is. De vragenlijst, opgesteld door de onderzoeker en door studiebegeleider en critical friends van feedback voorzien, meet de ervaringen van de mentoren onderbouw met betrekking tot de huidige vormgeving van de warme overdracht leerjaar 2 naar 3. Deze is individueel en anoniem ingevuld door 7 van de 10 mentoren (70% respons). Elke mentor heeft hiervoor de tijd en ruimte gekregen die nodig was. Vervolgens is er een discussie gevoerd op basis van de stellingen uit de vragenlijst met als doel te komen tot tips ter verbetering van het traject van de warme overdracht. Dit is vastgelegd op video (beelden zijn op te vragen bij onderzoeker, na toestemming van de deelnemers is er de mogelijkheid deze te bekijken).

Uit de vragenlijst komen de volgende gegevens naar voren:



Grafiek 11: Onderzoeksgegevens vragenlijst mentoren onderbouw. (N=7)

Samenvattend is om de ideale situatie gevraagd met in de vraag de mogelijkheid om meerdere opties aan te vinken ter verbetering, zichtbaar in grafiek 12.



Grafiek 12: Op welk onderdeel zie je graag verbetering in het traject van de overstap van leerjaar 2 naar leerjaar 3? (N=7)

Na analyse van bovenstaande gegevens en de gevoerde discussie (beelden zijn op te vragen bij onderzoeker) kan het volgende gesteld worden:

Mentoren onderbouw geven aan dat het wenselijk is de overdracht te verbeteren. Mentoren onderbouw zijn van mening dat het tijdpad aangepast dient te worden. Na aanvang leerjaar 3 vinden zij het van belang dat een terugkoppeling met de mentor leerjaar 2 plaatsvindt. Eveneens wordt er door mentoren onderbouw aangegeven dat er meer eenduidigheid moet zijn in het overdrachtsformulier en de dossiervorming. De mentoren onderbouw adviseren een kennismakingsdag in te bouwen begin leerjaar 3 om zo te bouwen aan relatie leerling versus mentor. Tevens wordt er aangegeven dat het wenselijk is afstemming te krijgen in de opbouw van de mentorrol.

4.4 Interview afdelingsleider onder- en bovenbouw

De afdelingsleiders (N=3) zijn middels interviews bevestigd. Er is gekozen voor interviews vanwege de nuancering die de betrokkenen aan kan brengen in zijn antwoorden (bijlage 7).

De interviews zijn opgenomen en op te vragen bij de onderzoeker.

Uit de interviews komt het volgende naar voren:

- De afdelingsleiders staan open voor een verbetering van het traject van de warme overdracht.
- De afdelingsleiders erkennen het feit dat het tijdpad verbeterd moet worden. De opvattingen van de onder- en bovenbouwmentoren om 4 weken na aanvang leerjaar 3 de mondelinge overdracht in te plannen vinden zij sterk.
- Alle 3 de afdelingsleiders erkennen dat er meer eenduidigheid nagestreefd moet worden in overdrachtsformulieren en de gesprekken.
- De conclusie vanuit de mentoren onder- en bovenbouw dat er momenteel geen ruimte is voor een kennismaking met de leerlingen en de klas wordt als positief gezien, de winstpunten van een kennismakingsdag worden erkend.
- Ondanks het feit dat er vanuit directie en afdelingsleiders een heldere kijk is op de vaardigheden en attitudes die gewenst zijn in het mentoraat wordt het als meerwaarde gezien dat de interne scholing "Mentor als coach" herschreven wordt en erkennen alle afdelingsleiders het feit dat er vervolgens in het begeleidings- en beoordelingstraject de mogelijkheid tot verdere ontwikkeling van de mentor geboden moet worden.

4.5 Samenvatting onderzoeksgegevens

Bovenstaande onderzoeksresultaten tonen aan dat het volgens de mentoren en afdelingsleiders onder- en bovenbouw wenselijk is om het traject van de warme overdracht leerjaar 2 naar leerjaar 3 te verbeteren. Zij geven aan dat de verbeteringen moeten plaatsvinden op het gebied van het tijdpad van de mondelinge overdracht, de papieren overdracht, de kennismaking met de leerlingen en de mentor en de vaardigheden en attituden van de mentor. Dit laatste wordt ook door de leerlingen aangedragen. In hoofdstuk 5 wordt hier uitgebreider op ingegaan.

Hoofdstuk 5: Conclusies en advies

Voldoende warm overgedragen?

In dit hoofdstuk worden aan de hand van de conclusies aanbevelingen gedaan voor de organisatie wat betreft de verbetering van de warme overdracht leerjaar 2 naar leerjaar 3 op het VMBO-BBL met LWOO.

5.1 Deelvraag 1

Op welke wijze wordt de warme overdracht van leerjaar 2 naar leerjaar 3 binnen het VMBO-BBL met LWOO waar ik werkzaam ben vormgegeven en hoe gaan andere scholen voor voortgezet onderwijs hier mee om?

In hoofdstuk 2 is in kaart gebracht op welke wijze de warme overdracht van leerjaar 2 naar leerjaar 3 op de school van onderzoek vorm wordt gegeven. Het stappenplan van dossiervorming, overdrachtsformulier en mondelinge toelichting (bijlage 1 en 2), is gelegd naast de vormgeving op vergelijkbare scholen voor VMBO zowel in Nederland als in België. Geconcludeerd wordt dat de vormgeving niet of nauwelijks verschilt tussen de verschillende scholen. Tevens wordt gesteld dat er veel overeenkomsten in ervaring rondom het vraagstuk van dit onderzoek heerst.

Zowel in Nederland als in België is het begeleiden van leerlingen gebaseerd op een persoonlijke en authentieke aanpak van elke mentor. Het mentoraat is derhalve persoonsafhankelijk. Een mentor moet een aantal bijzondere eigenschappen in huis hebben die hem geschikt maken voor het mentorschap zo stellen Beekhoven, Jepma, Van der Vegt, Vaessen & Olijkan (2008). Deze persoonlijke, authentieke eigenschappen en benadering ondersteunt de relatie tussen de mentor en de leerling waardoor er meerwaarde ontstaat in het begeleidingstraject.

5.2 Deelvraag 2

Welke behoeften heeft de leerling tijdens de overstapsfase van leerjaar 2 naar 3 op het gebied van sociaal-emotionele ontwikkeling en de groepsvorming?

Vanuit de literatuur is inzicht gekregen in de behoeften van leerlingen, passend bij de ontwikkelingsfase waarin zij zich bevinden op het VMBO. Leerlingen geven in de vragenlijst expliciet aan dat ze behoefte hebben aan een betere kennismaking met de mentor (74%). Er kan worden geconcludeerd dat het van wezenlijk belang is om bij aanvang van een nieuw begeleidingstraject te investeren in het bouwen aan de relatie met de leerlingen, individueel en als groep.

Om te komen tot een positief klimaat is het van belang dat de leerlingen ervaren dat ze bij de, nieuw samengestelde, groep horen, binnen de kaders van de eigen persoonlijkheid, invloed hebben en dat er oog is voor persoonlijk contact (Gielis, Konig, & Lap, 2008).

Passend bij de visie van de school waarvoor deze aanbeveling is geschreven wordt er vanuit verschillende invalshoeken binnen de literatuur gesteld dat deze relatie ontstaat vanuit aandacht, warmte, interesse, betrokkenheid en goede controle (Beekhoven, Jepma, Van der Vegt, Vaessen, & Olijkan, 2008); (Van Lieshout, 2009); (Konig, 1995). De school stelt eveneens dat er vanuit deze relatie vertrouwen, verbinding en vernieuwing ontstaat.

5.3 Deelvraag 3

Welke instrumenten, vaardigheden, informatie hebben de mentoren leerjaar 2 en 3 nodig om te komen tot een betere afstemming en waarborging van de begeleiding op sociaal-emotioneel vlak in de overstap van leerjaar 2 naar 3?

Vanuit de literatuur is inzicht verkregen in de vaardigheden en attitudes van de mentor om te komen tot een goede begeleiding van deze leerlingen. Zoals beschreven in hoofdstuk 2 moet een mentor over een aantal bijzondere eigenschappen beschikken om hem geschikt mentor te maken (Beekhoven et al., 2008; Van Lieshout, 2009 & Konig, 1995). Persoonlijke ervaringen, het hebben van een actieve (onbevooroordeelde) luisterhouding, het respecteren van de jeugdcultuur, het open staan voor (zorg)jongeren en hun concrete gedragingen, het bereid zijn zich voor een langere tijd te willen binden aan een leerling en er tijd in willen steken zijn belangrijke attitudes die een mentor moet beheersen.

De mentor is de begeleider in de ontwikkeling van deze sociale vaardigheden en moet beschikken over competenties passend bij het profiel van een bekwaam docent (Claasen et al., 2009).

Uit de vragenlijst die is afgenomen onder de mentoren en uit de interviews met verschillende afdelingsleiders kan tevens geconcludeerd worden dat hier, bij aanvang van leerjaar 3, geen extra tijd wordt ingebouwd in de huidige vormgeving. 43% van de ondervraagde mentoren geeft aan dat hier wel behoefte aan is. Dit wordt door alle drie de geïnterviewde afdelingsleiders volledig onderschreven.

Ondanks het feit dat er een kader is gesteld over de taak en rol van de mentor (Staaik, 2012) en het feit dat de interne scholing "Mentor als coach" aangeboden wordt, is er in het begeleidings- en beoordelingstraject van de school geen specifiek deel opgenomen over de vaardigheden en attitudes waarover een docent met de taak als mentor moet beschikken.

Uit de enquête onder mentoren bovenbouw blijkt dat 71% van mening is dat er zowel op didactisch als op pedagogisch gebied winst is te behalen in het voortraject en 50% in het natraject van de overgang van leerjaar 2 naar 3. In de toelichting geven zij aan behoefte te hebben aan afstemming hierin.

5.4 Aanbevelingen

Hoe kan de overstapsfase van leerjaar 2 naar 3 voor de leerlingen van het VMBO-BBL met LWOO verbeterd worden zodat de doorgaande lijn in de begeleiding van deze leerlingen geborgd wordt?

Op basis van het literatuuronderzoek (hoofdstuk 2) en het praktijkonderzoek (hoofdstuk 4) wordt een vernieuwd traject met bijbehorende vernieuwde documenten geadviseerd dat kan worden ingezet om de warme overdracht op de school waar het onderzoek plaats heeft gevonden te verbeteren.

Bij het opstellen van deze aanbevelingen zijn de kaders en de visie van betreffende school leidend geweest en derhalve is deze aanbeveling niet zondermeer over te nemen door een vergelijkbaar VMBO.

Aanbevelingen en onderbouwing:

1. Implementatie vernieuwd tijdpad

Implementeer een vernieuwd tijdpad, op deze wijze wordt de betrokkenheid van de nieuwe mentor bij de leerling vergroot en is de leerling na de start van het schooljaar duidelijker en vollediger in beeld.

Het advies is om het schriftelijke, digitale deel aan het eind van leerjaar 2 over te dragen (zie aanbeveling 2) en het mondelinge gedeelte te verplaatsen naar 4 tot 6 weken na aanvang van het nieuwe schooljaar. Door het mondelinge gedeelte te verplaatsen blijft de leerling letterlijk en figuurlijk in beeld. De mentor leerjaar 3 heeft de voor hem nieuwe leerling enkele weken meegemaakt en heeft een beeld, beleving bij de leerling waarover gesproken wordt. De schriftelijke overdracht en de bevindingen van de eerste weken in de bovenbouw vormen gezamenlijk het uitgangspunt voor het gesprek. Hiermee wordt de doorgaande lijn in de begeleiding van de leerling geborgd.

Kanttekening hierbij is dat er in uitzonderlijke gevallen al voor aanvang van leerjaar 3 een mondelinge overdracht is (zie aanbeveling 3). Dit wordt door de mentor leerjaar 2 in overleg met de afdelingsleider en eventueel de overige in- en externe begeleiding bepaald.

2. Aanpassen overdrachtsformulier

Vanuit de vragenlijst onder de mentoren bovenbouw en tijdens de geleide discussie die het onderbouw team heeft gevoerd komt naar voren dat het huidige overdrachtsformulier veel ruimte laat aan eigen invulling van de mentor. Beide teams geven aan dat het sterk afhankelijk van de aanleverende en de ontvangende mentor is hoe hier mee omgegaan wordt.

Geadviseerd wordt om hier, samen met betrokken afdelingsleiders nogmaals kritisch naar te kijken. Welke onderdelen moeten meer gekaderd worden zodat er eenduidigheid ontstaat in het in te vullen formulier? Waar kan de aanleverende mentor extra op- en aanmerkingen kwijt? Wat zijn de doelstellingen van het formulier en wat wordt van de aanleverende en ontvangende mentor hierin verwacht?

3. Implementeren kennismakingsdag start leerjaar 3

De leerlingen hebben in de vragenlijst aangegeven dat er weinig ruimte en tijd is voor het bouwen van een relatie met de mentor leerjaar 3. Wanneer leerlingen starten in de onderbouw van betreffende school zijn er 2 kennismakingsdagen. Gedurende deze dagen maken de nieuwe leerlingen kennis met de school, het gebouw, de mentor en elkaar.

Zoals uit de conclusie van deelvraag 2 blijkt heeft de leerling behoefte aan relatie met de nieuwe mentor en met de nieuwe klas.

Geadviseerd wordt om de eerste schooldag van het nieuwe schooljaar een kennismakingsdag of dagdeel in te plannen waarbij de nieuwe mentor leerjaar 3 met de nieuwe klas start met het bouwen van deze relatie. Voor de inhoud en de vormgeving van dit kennismakingsmoment wordt geadviseerd een werkgroep samen te stellen met een aantal mentoren leerjaar 3. Op deze wijze wordt draagvlak gecreëerd om te komen tot een inhoudelijk onderbouwde kennismaking met de leerling, de klas en de mentor.

4. Ontwikkelen profielschets mentor

Aanbevolen wordt een profielschets van de mentor op te stellen. Vanuit het literatuur- en praktijkonderzoek is geconcludeerd dat het van belang is dat de mentor over een aantal vaardigheden en attitudes beschikt om de diversiteit aan leerlingen zo optimaal mogelijk te begeleiden. Vanuit de profielschets kan in het begeleidings- en beoordelingstraject van de school in beeld gebracht worden waar behoefte aan verdere ontwikkeling van de mentor ligt. Vanuit deze beoordeling kan er gekozen worden voor extra begeleiding van de mentor door een meer ervaren mentor, bijscholing in- of extern van de mentor bijvoorbeeld op het vlak van gesprekstechnieken en vaardigheden. De vernieuwing van de interne scholing "Mentor als coach" kan uitgangspunt hierin vormen.

Hoofdstuk 6: Reflectie

Is warmte overdraagbaar?

Dit hoofdstuk is de evaluatie van het praktijkgerichtonderzoek. Ik kijk terug op het onderzoek, de krachten, de valkuilen en de keuzes die gemaakt zijn vanuit verschillende perspectieven.

6.1 Het onderzoeksverloop

Het onderzoek ben ik gestart in mei 2013 met het schrijven van het onderzoeksvoorstel. Ik vond het moeilijk om helder, onderbouwd vanuit literatuur mijn onderzoeksvragen op te bouwen. In samenspraak met mijn leidinggevende en met feedback van critical friends heb ik mijn onderzoeksvragen steeds meer verfijnd.

Om te komen tot een sterk en passend theoretisch kader heb ik literatuuronderzoek verricht. In eerste instantie heb ik me daarvoor voornamelijk gericht op de groepsprocessen. Na gesprekken met collega's, leerlingen en mijn studiebegeleider kwam ik tot de conclusie dat ik me eveneens moest gaan verdiepen in de behoefte van de leerling individueel en zijn relatie met de mentor. Ik ben me gaan richten op kernbegrippen passend bij het onderzoek. Gedurende dit gedeelte kwam ik erachter dat het competentieprofiel van een mentor ook belicht moest worden. Het literatuuronderzoek bracht hierdoor nieuwe inzichten, verdieping en kaders voor mijn dataverzameling in het praktijkonderzoek. Het kritisch blijven kijken naar relevantie en waar nodig mijn koers her bepalen is bij toekomstige ontwikkeltrajecten voor mij van belang.

De onderzoeksresultaten, die ik vanuit de vragenlijsten, interviews en discussie heb geanalyseerd, hebben mij een realistisch beeld gegeven van wat er in het traject van de warme overdracht als goed wordt ervaren en waar kansen en mogelijkheden tot verbetering liggen. Ik vond het inspirerend te ervaren dat mijn bevindingen uit het praktijkgericht onderzoek gekoppeld konden worden aan de literatuur en ik hierdoor mijn professioneel handelen, mijn gedachten en uiteindelijk mijn conclusies vanuit de triade persoon, praktijk en theorie kon onderbouwen.

In het proces van het onderzoek heb ik me verder ontwikkeld in het vragen en ontvangen van feedback. Feedback heeft mijn blik verscherpt, verruimd en tevens geholpen bij het kaderen van mijn onderzoek. Ik ervaar meerwaarde om vanuit een professionele onderzoekshouding te komen tot een eindproduct dat onderbouwd is vanuit persoonlijke professionaliteit, theorie en praktijk. Dit proces geeft mij in de toekomst stevige handvatten bij ontwikkelingstrajecten.

6.2 Wat heeft het onderzoek mij als professional gebracht?

Gedurende de opleiding tot Master SEN en gedurende het onderzoek heb ik ervaren dat ik gegroeid ben in bewust handelen op basis van persoonlijke visie, onderbouwd met theorie passend binnen de school waar ik werkzaam ben.

Ik heb me verder ontwikkeld op het gebied van onderwijsontwikkelingen en begeleidingstrajecten. Vanuit de behoeften van leerlingen stuur ik mijn ontwikkelgroepen rondom bijvoorbeeld de groepshandelingsplannen dusdanig aan dat er vernieuwingen geïmplementeerd worden passend bij de behoefte van de leerling, de docenten en de school. Ik heb ervaren dat vanuit onderzoek op verschillende niveaus, met een bijpassend theoretisch kader resultaatgericht ontwikkeld wordt. Op deze wijze wordt gekomen tot een vernieuwing die gedragen wordt door de professionals waarmee ik samenwerk. Ik heb een verdiepte kennis opgebouwd rondom inclusie en diversiteit. Ik heb ervaren dat het, juist in de huidige ontwikkelingen rondom passend onderwijs, van belang is om hier kritisch mee om te gaan.

Vanuit de modules, de gesprekken met critical friends en de feedback vanuit mijn leidinggevende en collega's ben ik me bewust geworden van mijn kwaliteiten en de bijbehorende valkuilen. Ik kan bewust verschillende competenties inzetten om te komen tot ontwikkelingen bij leerlingen, collega's en de school. Ik ben kritischer geworden. Ik vraag me af wat mijn doelen zijn en waarom ik wat op welke wijze wil bereiken. Dit kan ik beter onderbouwd en passend bij de situatie presenteren. In mijn ontwikkelgroepen rondom groepshandelingsplannen en het zelfstandig werken in de leertuin stel ik samen met de collega's doelen op, leggen we verschillende theorieën en strategieën naast elkaar alvorens te komen tot vernieuwing. Tevens vraag ik met grotere regelmaat om feedback aan de betrokkenen om zo te komen tot vernieuwingen waarbij het hele team heeft meegedacht. In de toekomst zal ik hier meer tijd voor nemen, onder andere door aan te geven dat ik bedenktijd wil voor ik met een mening of idee kom.

Ik ben me bewuster geworden van mijn manier van communiceren. Ik heb ervaren dat, wanneer ik vanuit een oplossingsgerichte manier gesprekken in ga met leerlingen en ouders we samen tot een passend plan van aanpak komen. Tevens ben ik me bewuster van verschillende interventies die ik in kan zetten in gesprekken met collega's en teams. Hierdoor ervaar ik dat we samen tot een meer gedragen plan komen. Ik kan me hierdoor beter aan passen en keuzes maken die gefundeerd en passen binnen de brede context van de school.

6.3 Het proces dat ik als onderzoeker heb doorlopen

Naar aanleiding van mijn onderzoeksvoorstel en de goedkeuring hiervan door mijn leidinggevende ben ik me gaan verdiepen in relevante literatuur. In eerste instantie ben ik niet kritisch genoeg geweest ten aanzien van de verschillende literatuur. "Wat gebruik ik niet en wat juist wel?", die keuzes maakte ik maar zonder me echt kritisch af te vragen waarom ik keuzes maakte. Gedurende het literatuuronderzoek heb ik met behulp van mijn studiebegeleider steeds bewuster nagedacht over de relevantie van mijn keuzes.

De vragenlijsten opstellen, de interviews en vergadering voeren heb ik als positief en verrijkend ervaren. De richting naar mijn antwoorden op mijn onderzoek en daarmee invulling van mijn advies was ik kwijt. Ik had in eerste instantie kokervisie. Door me, in discussie met hen, af te vragen “Waar gaat het nou om?” kreeg ik mijn vizier weer de goede kant op. Vanuit feedback van mijn studiebegeleider en mijn critical friends ben ik gekomen tot verbeterde vragenlijsten. Hierdoor heb ik een realistisch beeld gekregen van de huidige situatie. Ik stel vragen bewuster en vanuit een onderbouwd doel om te komen tot een acceptabel advies.

Collega's binnen de verschillende lagen van de organisatie zien het belang van mijn onderzoek. Ik heb veel boeiende en interessante input gekregen. Ook nu, in de fase na de presentatie, ervaar ik dat mijn collega's gemotiveerd en geïnspireerd zijn door mijn onderzoek.

Het schrijfproces is voor mij zeer leerzaam geweest. Niet alleen inhoudelijke tips en discussie maar ook de praktische tips zijn voor mij van belang geweest om te komen tot een heldere verslaglegging van mijn onderzoek.

Tevens heb ik gedurende het schrijven van mijn verslag feedback gevraagd aan mijn leidinggevende en diverse betrokken collega's. Dit was voor mij van belang omdat er naar aanleiding van de aanbevelingen uit dit onderzoek verdere ontwikkeltrajecten worden uitgezet. Vanuit de feedback heb ik mijn verslag kritisch herschreven en me beperkt tot relevante gegevens.

6.4 Een kritische blik naar de opbrengsten en de gerealiseerde doelen

De uiteindelijke opbrengsten van het onderzoek worden door mij, maar zeker ook door de mentoren onder- en bovenbouw, de afdelingsleiders en de adjunct-directeuren als waardevol gezien. De aanbevelingen zijn overgenomen door directie en ligt nu ter bespreking bij het VMT. De afdelingsleiders van de onder- en de bovenbouw en de adjunct-directeuren van beide bouwen zien het belang van een verbetering van het traject. Momenteel wordt de jaarplanning aangepast zodat de kennismaking met de mentor op de eerste lesdag gerealiseerd kan worden. Tevens wordt de mondelinge overdracht gepland in september.

De rol van de mentor, de eventuele extra scholing zullen nader onderzocht moeten worden alvorens er tot besluit vorming rondom een profielschets van de mentor gekomen kan worden.

In eerste instantie, bij aanvang van het onderzoek had ik het doel om een volledig uitgewerkt protocol aan te bieden, met formulieren en handelingsadviezen. Dit is echter niet haalbaar in het tijdsbestek dat ik voor dit onderzoek had. Kritisch noot is dat, nu de aanbevelingen breed gedragen worden in de organisatie, er zorg voor gedragen moet worden om te komen tot implementatie van genoemde trajecten.

6.5 Vooruitblik

Zoals uit 6.4 blijkt is het van belang om naar aanleiding van de aanbevelingen te werken naar de verbeterde wijze van de warme overdracht. Hiervoor is inmiddels mijn aanbeveling in het VMT ingebracht.

De warme overdracht aan het eind van dit schooljaar zal, zoals aanbevolen, in juli 2014 enkel via de dossier lopen. Vervolgens zal na aanvang van schooljaar 2014-2015 een moment ingepland worden voor de mondelinge warme overdracht.

Het overdrachtsformulier zal uitgebreid en aangepast worden naar aanleiding van de aanbevelingen.

Schooljaar 2014-2015 zal al starten met een kennismakingsdag voor leerlingen en mentoren leerjaar 3.

Het mentoraat en het bijbehorende competentieprofiel dat aanbevolen wordt zal verder besproken worden. Hierover zijn nog geen definitieve beslissingen genomen.

De warmte van de school is het uitgangspunt van de warme overdracht!

Angelique van der Avoird

Bronvermelding

- Beekhoven, S., Jepma, I., Van der Vegt, A.-I., Vaessen, K., & Olijkan, E. (2008). *Koersen op kwaliteit. Handreiking voor het evalueren van mentoringprojecten*. Utrecht: Sardes.
- Broesder, R., Donkers, A., Fanchamps, J., Goijaarts, A., Nammensma, J., Goei, S., et al. (2010). *Een vangnet van zorg. Aandacht voor alle leerlingen in het VO en MBO*. Antwerpen-Apeldoorn: Garant.
- Bronfenbrenner. Geraadpleegd via
http://en.wikipedia.org/wiki/File:Bronfenbrenner%27s_Ecological_Theory_of_Development.jpg
Wikipedia. (sd). Opgeroepen op maart 26, 2014
- Cauffman, L., & Van Dijk, D. J. (2010). *Handboek oplossingsgericht werken in het onderwijs*. Den Haag: Boom Lemma uitgevers.
- Claassen, W., De Bruïne, E., Schuman, H., Siemons, H., & Van Velthooven, B. (2009). *Inclusief bekwaam. Generiek competentieprofiel inclusief onderwijs*. Antwerpen-Apeldoorn: Garant.
- Gielis, P., Konig, A., & Lap, J. (2008). *Begeleiden van de groep*. Houten: EPN.
- Kohnstamm, R. (2009). *Kleine ontwikkelingspsychologie deel III*. Houten: Bohn Stafleu Van Loghum.
- Konig, A. (1995). *In gesprek met de leerling*. Houten: EPN.
- Lange de, R., Schuman, H., & Montesano Montessori, N. (2011). *Praktijkgericht onderzoek voor reflectieve professionals*. Antwerpen-Apeldoorn: Garant.
- Le Fevere de Ten Hove, M., Callens, N., Geysen, T., & Maene, W. (2008). *Survivalkit voor leerkrachten. Oplossingsgericht werken op school*. Antwerpen-Apeldoorn: Garant.
- Lieshout van, T. (2009). *Pedagogische adviezen voor speciale kinderen*. Houten: Bohn Stafleu van Loghum.
- Meijers, F. (2008). *Kwaliteit aan zet. Op weg naar professionele mentoring*. Nijmegen: Kennispunt mentoring.
- Staak, M. (2012). *Visie mentoraat*.
- VOBO. (2013). *Expeditie 2018*. Best-Oirschot.

volgend leerjaar

**Gebruikte
faciliteiten
leerjaar 2**

- ☐ tijdsverlenging
- ☐ audio-ondersteuning Claroread
- ☐ audio-ondersteuning / gesproken stem
- ☐ remedial teaching
- ☐ gebruik laptop, vanwege schrijfondersteuning
- ☐ vergrote tekst (Tahoma 14)
- ☐ mondelinge toetsing
- ☐ aantekeningen gekopieerd
- ☐ vrijstelling voor

aanvinken

De mentor van leerjaar 3 is verantwoordelijk voor een goede invulling van het faciliteitenformulier leerjaar 3, maar tijdens de warme overdracht wordt gezamenlijk met die mentor op basis van bovenstaande faciliteiten - het formulier voor leerjaar 3 ingevuld.

Uit dit leerjaar aan Magister standaard toegevoegd:

- ☐ Formulieren overstap einde lj 2

Extra toevoeging(en) indien nodig:

- ☐ Verslag RT
- ☐ ADHD vragenlijst
- ☐ Verslagen SMW/BJZ
- ☐ Besproken in zorgadviesteam
- ☐ CLZ aanvraag
- ☐ Brieven aan ouders/verzorgers
- ☐ Brieven aan instanties

aanvinken

Bijlage 2:

Mail tussen afdelingsleiders en adjunct-directeur onderbouw over de procedure van de warme overdracht

Van: Ronald Mol

Verzonden: donderdag 10 mei 2012 13:36

Aan: Bert Sniekers; Harry van Versendaal; Jan van Hazendonk

CC: Gerard.vanNuland

Onderwerp: warme overdracht

Bijlagen: Faciliteiten leerjaar 3.doc; overdrachtsformulier lj 2 naar 3 2012-2013.doc

Harry, Bertje, Jan,

De warme overdracht mentoren lj2-3 heb ik met Eefke en Gerard besproken en wil ik komende woensdag met jullie tijdens het LOC bespreken. Ons voorstel is het volgende:

De overdracht vindt volgens de planning plaats op woensdag 27 juni (13.00-15.00 uur) en donderdag 28 juni (9.00-10.00 uur). De werkwijze is de volgende:

- mentoren leerjaar 2 zitten in lokalen of op pleinen
- ze hebben de overdrachtsformulieren van te voren ingevuld, hangen dit in Magister en printen dit uit en hebben dit formulier bij zich
- dit formulier is het uitgangspunt van de overdrachtsgesprekken. Na het gesprek wordt het formulier aan de mentor leerjaar 3 gegeven (die kan namelijk dan nog niet in Magister)
- mentor leerjaar 2 heeft de blanco formulieren voor faciliteiten leerjaar 3 bij zich (kopieert ze even zelf, hij weet namelijk hoeveel Iln in zijn mentorklas faciliteiten in de onderbouw hebben).
- mentor leerjaar 3 vult dit formulier in en neemt dit mee.

Voorwaarde is dus dat de overdrachtsformulieren voor de warme overdracht zijn ingevuld en dat de mentoren leerjaar 3 weten welke leerlingen ze krijgen. De mentoren leerjaar 2 moeten heel duidelijk weten welke faciliteiten zijn mentorleerlingen in leerjaar 2 hadden.

Ter info de formulieren hierbij.

Ronald Mol

Adjunct-directeur onderbouw

Eikenbussel 1 | 5689 AA Oirschot | T 0499 58 21 60 | www.kempenhorst.nl

Bijlage 3:

Gesprekken mentoren leerjaar 2 en 3 over de ervaring tot op heden met de warme overdracht

Overleg mentoren leerjaar 2 en 3 betreft warme overdracht

25-03-2013 overleg mentoren leerjaar 3

15-05-2013 overleg mentoren leerjaar 2

Doel:

Eerste verkenning ervaringen huidige warme overdracht op het Kempenhorst College Oirschot.

Groepssamenstelling:

Mentoren leerjaar 3

1 mentor VMBO-B afdeling techniek

3 mentoren VMBO-B afdeling zorg & welzijn

Mentoren leerjaar 2

2 mentoren VMBO-BK

2 mentoren VMBO-B met LWOO

Samenvatting:

Mentoren uit beide leerjaren bevestigen de werkwijze zoals mijn directleidinggevend directielid geschets heeft:

Mentor leerjaar 2 vult overdrachtsformulier in en werkt magister bij.

Tijdens de warme overdracht worden de leerlingen besproken.

Mentor leerjaar 3 noteert eventueel extra bijzonderheden.

Mentoren leerjaar 3 geven aan dat ze in een kort tijdsbestek veel informatie krijgen over leerlingen die ze nauwelijks kennen. Ze hebben nog geen daadwerkelijke kennismaking gehad met de leerlingen en dus is het een papieren verhaal, zonder gezicht en zonder de beleving en ervaring.

Ze krijgen in een tijdsbestek van 2X 2 uur alle informatie te horen van alle nieuwe leerlingen. Dit is een overdaad.

Magister geeft dezelfde informatie.

Mentoren leerjaar 3 geven aan dat het gesprek huns inziens niet veel toegevoegde waarde heeft.

Ze ervaren wel duidelijke verschil per mentor wat betreft de inhoud en informatie die ze verkrijgen.

De mentoren leerjaar 3 geven aan dat de focus in de onderbouw ergens anders ligt: sociaal-emotioneel welbevinden, in leerjaar 3 verschuift deze focus naar voorbereiding op het examen en het MBO. Deze mentoren ervaren paniek bij de nieuwe leerlingen omdat er "ineens" heel veel zelfstandigheid wordt verwacht.

Mentoren leerjaar 3 ervaren onduidelijkheid over aanpak onderbouw.

Mentoren leerjaar 2 geven eveneens aan dat de gesprekken tijdens de warme overdrachtsmomenten zoals deze nu gevoerd worden niet een meerwaarde hebben. Zij ervaren grote diversiteit aan interesse vanuit de nieuwe mentor. Ze geven aan dat daar waar zij veel investeren op sociaal-emotioneel gebied het ze frustreert te ervaren dat deze lijn niet "gewoon" doorgezet wordt.

Beide groepen mentoren geven aan dat ze de warme overdracht over een langere periode uit willen spreiden. Vanaf eind leerjaar 2, voortvloeiend tot in begin leerjaar 3. Op die wijze is er een veiligere overgang, een beter kennismaking en wordt de overstap wellicht makkelijker voor leerlingen die daar moeite mee hebben.

Ze geven beiden aan dat ook in leerjaar 3 nog een vorm van nazorg vanuit de mentor leerjaar 2 mag zijn. Mentoren leerjaar 3 geven oprecht aan dat ze nauwelijks om advies vragen bij de oude mentor wanneer een leerling vastloopt. Zij geven toe dat juist dit wellicht een gemiste kans is.

Beide groepen mentoren spreken over veel randvoorwaarden die de overstap teven beïnvloeden:

- Kleinschaligheid onderbouw, versus grote afdelingen bovenbouw
- -onrustige pauze met veel leerlingen onderbouw versus rustige pauzes, verdeeld, in de bovenbouw
- Omgaan met agenda, huiswerkattitude verschilt per afdeling onderbouw en dat ervaart de bovenbouw als minder prettig
- Klassamenstelling vanwege organisatorische redenen vaak pas in de laatste week voor de vakantie bekend
- Verschil in houding, benadering van mentoren leerjaar 2 en 3, focus ligt ergens anders

Conclusie:

Beide groepen mentoren ervaren veel werkpunten in de warme overdracht. Vanuit de gesprekken is er direct een vorm van brainstorm op gang gekomen. Dit neem ik mee in mijn verdere onderzoek. Mentoren leerjaar 2 en 3 hebben bevestigd dat er noodzaak is voor mijn onderzoek, dat het gedragen wordt door beide partijen en er behoefte is aan een verbeterde structuur hieromtrent om zo de leerlingen meer en beter te kunnen begeleiden.

Bijlage 4:

Onderbouwing vragenlijst leerlingen

Hoe is de overstap van leerjaar 2 naar 3? vragenlijst leerlingen

In deze bijlage de verantwoording van de vragenlijst aan leerlingen. Eerst volgt een algemeen deel. Vervolgens zal ik per vraag het doel toelichten. Hierna volgt een reflectief gedeelte waarin ik voornamelijk het proces van opstellen weergeef. Vervolgens volgt de verkregen data vanuit de vragenlijst aan leerlingen.

Verantwoording keuze

Mijn onderzoek zal kwalitatief van aard zijn. Het doel van mijn onderzoek is immers meer inzicht te krijgen in de procedures, de bijbehorende opinies om zo te komen tot een verbetering van de warme overdracht Ij 2-Ij3.

Ik kies voor wat betreft de dataverzameling vanuit leerlingen voor een kwantitatieve vragenlijst om verschillende redenen:

- Gelijke afname vragenlijst per klas tijdens de mentorles
- Invullen digitaal, anoniem in een veilige setting
- Kans op groter aantal respondenten
- Verzamelen kwantitatieve gegevens om in te zetten bij discussiegroep onderbouw
- Verzamelen kwantitatieve gegevens voor gesprekken directie/afdelingsleiders

Vanuit de verkregen gegevens uit deze vragenlijst ga ik, in combinatie met de informatie vanuit de vragenlijsten mentoren bovenbouw een discussiegroep opzetten met collega-mentoren onderbouw. Deze groep bestaat uit de huidige mentoren onderbouw en een aantal vakdocenten. Een deel van de betrokkenen hebben ervaring als mentor bovenbouw en/of zijn werkzaam als vakdocent bovenbouw. Op deze wijze bewaak ik de resultaten uit deze groep en het feit dat ze passend zijn bij zowel onder- als bovenbouw.

Onderzoeksvraag

Hoe kan de overstapfase van leerjaar 2 naar 3 voor de leerlingen van het VMBO-BBL met LWOO verbeterd worden zodat de doorgaande lijn in de begeleiding van deze leerlingen geborgd wordt?

Ter ondersteuning van het onderzoek zijn de volgende deelvragen opgesteld:

- Op welke wijze wordt de warme overdracht van leerjaar 2 naar leerjaar 3 binnen het VMBO-BBL met LWOO waar ik werkzaam ben vormgegeven en hoe gaan andere scholen voor voortgezet onderwijs hier mee om?
- Welke behoefte heeft de leerling tijdens de overstapfase van leerjaar 2 naar 3 op het gebied van sociaal-emotionele ontwikkeling en de groepsvorming?
- Welke instrumenten, vaardigheden, informatie hebben de mentoren leerjaar 2 en 3 nodig om te komen tot een betere afstemming en waarborging van de begeleiding op sociaal-emotioneel vlak in de overstap van leerjaar 2 naar 3?

Vragenlijst leerlingen leerjaar 3

Per vraagstelling staat in het blauw het doel beschreven.

1. Vertel in je eigen woorden hoe je de overstap van de onderbouw naar de bovenbouw hebt ervaren.
In kaart brengen hoe de leerling zelf de overstap ervaart.
2. Hoe vond je de afsluiting van de onderbouw?
o-m-v-r-g
In beeld brengen hoe de leerling de afsluiting van de onderbouw jaren ervaart.
3. Hoe vond je de start op de bovenbouw?
o-m-v-r-g
In beeld brengen hoe de leerling de start in de bovenbouw ervaart.
4. Wist je voldoende over de gang van zaken in de bovenbouw?
Nee-ja
In beeld brengen of de informatie die de leerling krijgt over de gang van zaken in de bovenbouw als voldoende wordt ervaren.
5. Wat vond je van het moment dat je de klasindeling van de bovenbouw en je nieuwe mentor kreeg (met de rapportuitreiking in de laatste week)?
Goed-te laat
In beeld brengen of de leerling het tijdstip van bekendmaking van de klas en de nieuwe mentor als goed ervaart.
6. Had je eerder kennis willen maken met je nieuwe mentor?
Nee-ja
In beeld brengen of de leerling behoefte heeft aan eerdere kennismaking met de nieuwe mentor.
7. Had je eerder kennis willen maken met je nieuwe klas?
Nee-ja
In beeld brengen of de leerling behoefte heeft aan eerdere kennismaking met de nieuwe klas.
8. Hoe vond je de manier waarop je hebt kennisgemaakt met de bovenbouw tijdens PSO?
o-m-v-r-g
In beeld brengen hoe de leerling het project sector oriëntatie (PSO) hebben ervaren in de onderbouw.

9. Weet de nieuwe mentor voldoende over jou om goed te starten in de bovenbouw?
o-m-v-r-g

In beeld brengen of de leerling van mening is dat de nieuwe mentor voldoende weet om goed te straten in de bovenbouw.

10. Is je oude mentor bereid om de overstap naar de bovenbouw te begeleiden als je daar nu nog behoefte aan hebt?

o-m-v-r-g

De rol van de ouder mentor, volgens de beleving van de leerling, in beeld brengen.

11. Wat kan er volgens jou nog beter aan de overstap van onder- naar bovenbouw?

- Het is goed zo
- Bekendmaking klasindeling
- Afronding met mentor leerjaar 2
- Kennismaking met nieuwe mentor
- Terugkoppeling mentor leerjaar 3 naar vorige mentor na start schooljaar (herfst)
- Anders nl: _____

In beeld brengen wat er volgens de leerling allemaal beter kan in de overstap van leerjaar 2 naar leerjaar 3.

Reflectie en feedback critical friends

Het maken van de vragenlijsten vond ik erg lastig. Steeds weer bleef ik dubben of ik met de gestelde vragen voldoende input zou krijgen voor een analyse.

Vervolgens heb ik besloten om de input vanuit de vragenlijsten te gebruiken in mijn gesprekken met directie. De resultaten van de vragenlijsten gebruik ik tevens als opstart voor mijn discussiegroep bijeenkomst met de mentoren van de onderbouw. Door deze beslissing kreeg ik rust. Vanuit de input kan ik mijn gesprekken en de discussiegroep dusdanig inrichten dat ik de benodigde informatie bij elkaar krijg.

Bij de vragenlijst voor de leerlingen heb ik gezocht naar de juiste woordkeus om de leerlingen duidelijkheid te geven wat de vraag is. Het was niet altijd makkelijk om in begrijpbare taal voor de leerlingen te komen tot een vraagstelling die paste bij de doelstellingen.

Vanuit mijn critical friends kreeg ik de tip om woorden als “genoeg” uit de lijst te halen. Voor elke docent heeft het woord “genoeg” een andere betekenis. Ik ben op zoek naar eenduidige antwoorden en het is van belang om mijn vragen op die wijze in te kaderen. Een andere tip was om bij een antwoord o of m (onvoldoende of matig) om toelichting te vragen. Ik heb hier even over nagedacht. In eerste instantie was ik bang voor vertroebeling van mijn data. Uiteindelijk heb ik wel per vraag om een toelichting gevraagd om zo de collega's de mogelijkheid te geven andere inzichten en opvattingen te delen.

Data vragenlijst leerlingen

In totaal legden **63** respondenten deze vragenlijst af.

Statistieken voor vraag 1 : Vertel in je eigen woorden hoe je de overstap van de onderbouw naar de bovenbouw hebt ervaren.

Deze antwoorden werden gegeven:

- * ik heb er niet veel moeite mee gehad.
- * goed, alleen de eerste paar dagen/weken vond ik moeilijk
- * Het was even wennen, zo naar de bovenbouw. Ik merk dat ik een stuk zelfstandiger moet zijn, dingen meer alleen oplossen. Nieuwe mensen, nieuwe docenten, en andere lestijden.
- * leuk
- * vond niks aan
- * was niet heel bijzonder.
- * ik vindt het leuk
- * de stap naar de bovenbouw ging heel snel want we moesten al op dinsdag aan techniek beginnen, daarna heb ik er snel aangewend af en toe ziek in de derde brengt je wel bij een werkstuk op achterstand verder vind ik de pauzes fijn en de tijden wanneer we uit zijn.
- * Was niet zoveel aan
- * het was in het begin even wennen maar daarna leuk
- * niet echt veel bijzonders
- * goed
- * was mooi bovenbouw is leuker
- * Het was anders, iedereen was weer groter dan jou en het was weer overnieuw starten met Techniek Breed
- * andere pauze tijden
- * jaa gewoon goed
- * Goed
- * best moeilijk want het is well harder werken
- * ik vind het leuker dan de onderbouw maar wel moeilijker dan onderbouw
- * niet veel van gemerkt
- * saai
- * in het begin leek het mij een moeilijke overstap maar was naderhand minder
- * beter
- * was wel goed
- * goed was wel moeilijker om de lokalen te vinden
- * goed de lesstof is makkelijker geworden
- * andere tijden en veel meer leren en zelfstandig
- * ik vind het nu gewoon makkelijker want dit is me eigen niveau
- * gewoon net als anders het was niet echt speciaal
- * goed
- * gewoon hoe ik ook van eerste naar de tweede ben gegaan
- * ik vond het gewoon normaal alleen ik vond mijn oude klas veel leuker
- * Goed

* ik heb het goedervaren ik vind de bouwenbouw zelfs nog leuker dan de onderbouw hier heb je meer verantwoordelijkheid

* ik vind het leuker en je hebt meer vrijheid en een lichtere tas

* goed je hebt andere uren en en hebt andere lessen..

* ging wel goed alleen meer huiswerk en moet meer leren

* ik vond het niet erg ik vind de boven bouw leuker dan de onderbouw

* moeilijk wand in net p gewouw was het allemaal veel anders.

* niks

* Het ging allemaal goed

* ik vond het niet zo moeilijk alleen je kreeg andere leraren je moest wennen

* het zelfde als van het 1e naar het 2e

* ik vond het niet veel anders alleen het verschil met zorg en welzijn is anders.

* hoi

* goed het werd rustiger

* veel rustiger en meer vrije tijd.

* was wel leuk, is weer iets anders dan in de onderbouw je mag 10 minuten later beginnen en dat is wel fijn

* niks bijzonders aan

* spannend

* Nou, ik ging gewoon na de derde beetje kriebels want moet natuurlijk wennen aan de nieuwe klas, mee mensen die ik eerst niet echt goed kende, maar na een tijdje vond ik het wel leuk en gezellig. Het is wennen maar je moet natuurlijk wel goed opletten enzo.

* ik vond het in het begin erg spannend omdat er weer andere kinderen in de klas kwamen maar ik vind het wel heel leuk om weer iets anders te hebben

* Het was allemaal wel even wat anders, de lokalen en tijden veranderden en je moest er nog wel aan wennen

* nou het was best wel een overstap maar het was wel leuk om zo iets mee te maken

* ik vond het wel leuk alleen had ik veel liever me oude klas maar ja het is hier ook af en toe wel leuk

* ik vond het best wel eng want iedereen was daar veel groter en ik kende daar mensen die ik al niet mocht nu zijn ze nog steeds groter maar het valt wel minder mee want ik ken zowat iedereen

* fijn want je krijgt wat meer vrijheid

* geen veranderingen alleen een nieuwe klas en nieuwe leeraars. wel leuk en een positieve klas

* ik vond het goed gaan alleen wist eerst niet wat me echt te wachten stond

* ik vond het wel leuk omdat ik nu zorg en welzijn heb wat ik erg leuk vond dus ik had er wel zin in. alleen vond ik sommige vakken moeilijk omdat we die in de eerste en tweede niet hadden gehad,

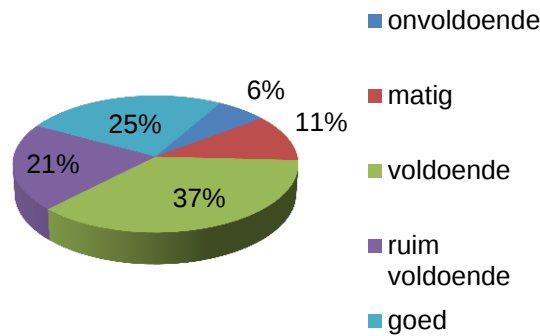
* ik vond het goed gaan alleen wist ik in het begin de lokalen niet te vinden

* ik vond het een grote overstap omdat we eerst in het Pgebouw zaten en alles samen werd gedaan met de mentor enzo en nu moet je veel zelf doen een in het grote gebouw. maar ik vond het wel heel leuk dat we zorg en welzijn kregen.

* vond het op het begin wel spannend maar je voelt je wel stoer tegenover de onderbouwers

Statistieken voor vraag 2 : Hoe vond je de afsluiting van de onderbouw

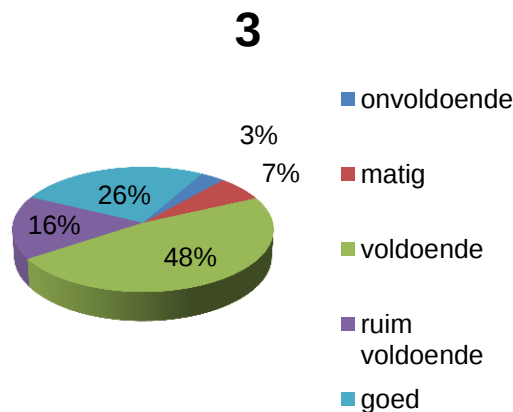
2



- * niets speciaals gewoon
- * Ik vond het wel leuk om iets nieuws te beginnen maar vond het stiekem wel jammer om weg te gaan
- * had goede punten
- * was niks aan
- * was gezellig met elkaar
- * er was niks speciaals
- * ik was blij dat ik er weg was en de leeraren denk ik ook
- * ik had beteren cijvers kunnen halen
- * Ik weet er niet meer zo veel van daarom heb ik maar voldoende gedaan. Precies in het midden.
- * ik vond het super tof
- * was nie veel
- * was wel leuk
- * omdat ik het een beetje verkloot had
- * ik werd 2 jaar lang gepest en werd pas de laatste weken iets aan gedaan
- * alles ging gewoon goed
- * ik vond het niet een heel leuk jaar
- * het was goed afgeslote
- * het was niet een geweldige afsluiting maar dat hoeft ook niet want we blijven toch op de zelfde school
- * goede punten en leuke klas.
- * stond er goed voor en was wel gezellig daar
- * ik vond het goed genoeg
- * gewoon nog een klasen uitje gehad enzo
- * Mijn mentor zij niks
- * er was niet echt iets heel speciaals
- * is mooi weer vandaag 20 graden 25 april
- * ik ben met goede punten overgegaan
- * Was gewoon een goede afsluiting.
- * Het was leuk met de mentor en nieuwe mensen
- * we hebben niet echt iets bijzonders gedaan

- * We hebben niet echt iets bijzonders gedaan
- * we deden niet veel
- * het was leuke afsluiting
- * ik had redelijke punten alleen ik was het niet altijd eens met de mentor
- * het was gezellig
- * gezellig en alles goed geregeld
- * worden voorbereid op de 3e met huiswerk en je boeken mee naar huis nemen wat we eerder niet hoefde
- * het was goed gegaan
- * goed omdat we werden voorbereid op het huiswerk en de boeken mee naar huis en school nemen

Statistieken voor vraag 3 : Hoe vond je de start in de bovenbouw

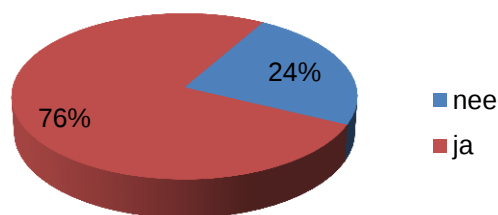


- * moeilijk zie vraag 1
- * vond het net zo moeilijk als 2e
- * gewoon zelfde als onderbouw
- * eng en spannend.
- * het was goed uitgelegt
- * Was even wennen
- * alles werd goed en duidelijk uitgelegt in het begin
- * ik vond het wel mooi
- * Het was mooi beginnen. En het was heel anders. Maar je werd goed ingewerkt.
- * weet ik niet meer
- * was bijna het zelfde
- * Was bijna hetzelfde als de onderbouw
- * want het begon in eens heel hard
- * omdat alles nieuw was
- * het was een fijn begin
- * ik ging gelijk goede punten halen
- * vond het fijn om me eigen niveau te doen
- * ik kende bijna niemand van de klas maar de lessen zijn wel fijner met praktijk
- * ik vond dat alles goed uitgelegt was en daardoor snapte je eigenlijk alles en ze hielden er goed rekening mee dat je de lokalen op het begin niet kon vinden eerste 2 weken
- * ging goed.
- * goed je had wel allemaal andere docenten.

- * ik vond het gewoon voldoende
- * gewoon normaal even wennen
- * Ik liep nergens tegen op
- * ze hielpen wel goed en legden alles goed uit
- * ja leuk
- * we werden goed gehopen enzo
- * ik vind het leuker in de bovenbouw omdat we nu zorg & welzijn doen
- * we deden niks leuks
- * Het ging goed genoeg vrienden en geen ruzie
- * omdat iedereen meteen elkaar accepteerde en het is een goede sfeer
- * We kregen overal goed advies over alles
- * iedereen deed aardig tegen elkaar en vingen elkaar goed op
- * het begon wel leuk met verzorging
- * ik was in een klas gezet die ik niet leuk vond ik kende er niemand goed en ik zat bij niemand van mijn oude klas maar ik ben overgezet en nu is alles oke
- * ik moest wel opzoek gaan naar alle lokaalen maar we hebben wel een leuke klas(meestal)
- * veel trubbelingen in de lessen en wennen aan de nieuwe leeraren
- * ik vond het wel goed alleen wist eerst niks te zitten
- * kregen niet heel veel uitleg wat er ging gebeuren we moesten gewoone vakken gelijk beginnen bij zorg en welzijn mochten we wel een week intro dat was wel fijn
- * de lokalen waren moeilijk te vinden en sommige dingen waren een beetje onduidelijk
- * er werd verteld hoe het allemaal ging bij zorg en welzijn

Statistieken voor vraag 4 : Wist je voldoende over hoe de bovenbouw werkt en wat er van je verwacht wordt in de bovenbouw

4

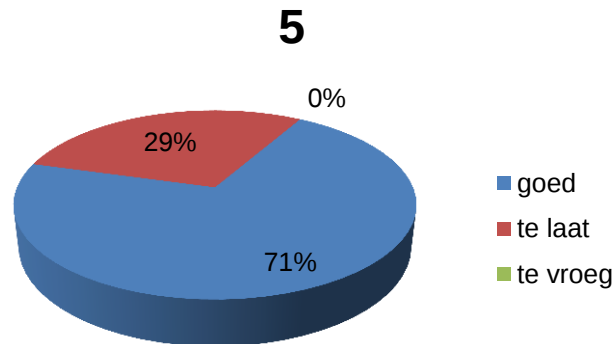


- * ik wist eigenlijk niets
- * Het is me duidelijk uitgelegt.
- * ja
- * genoeg
- * ik wist het wel goed.
- * ik wist dat al wel.

- * snap het wel
- * ik kende wat mensen in de bovenbouw dus ik wist er al wat van
- * hebben ze niks over verteld
- * jaa t is alleen meer techniek de rest is t zelfde
- * Ik kreeg uitleg van een vriend van mij Joeri Renes. Hij gaf mij meer info over de bovenbouw.

- * wert goet uit gelegd
- * Werd goed ingelicht
- * was een beetje onduidelijk
- * ja ik weet voldoende
- * ja was goed uitgelegd
- * was moeilijker
- * er was helemaal niks over verteld
- * het is eigenlijk gewoon het zelfde alleen je word volwassen en je denkt meer na
- * je hoefde eigenlijk niks te snappe
- * veel met zorg en welzijn en normale lessen
- * vantevoren hadden we veel uitleg gehad
- * wist wel genoeg
- * jawell een beetje maar was allemaal wel beetje anders
- * IK had een zus en die dee sommige dingen uit leggen
- * ik had zorg en welzijn heel anders ingeschat
- * weet ik allang...
- * alles werd heel goed uitgelegd maar je moet het uiteindelijk toch ervaren
- * had wel al uitleg gekregen.
- * ze hebben niks verteld
- * Het is gewoon het zelfde als 1ste en 2de klassen
- * je bent er goed op voorbereid
- * ja je bent er goed op voorbereid
- * je bent er goed op voorbereid
- * jawel genoeg info
- * het werd gwn rustig uitgelegt
- * dat hadden ze goed uitgelegt
- * alles is goed uitgelegt
- * ik wist bijna niks omdat wij bijna altijd in het andere gebouw zaten
- * ze hadden ons goed voorberijd
- * het was een beetje onduidelijk
- * ze haddden verteld hoe het met ptas en zo ging
- * mijn oude mentor meneer blankers legde alles goed uit

Statistieken voor vraag 5 : Wat vond je van het moment dat je de klasindeling van leerjaar 3 en je nieuwe mentor te horen kreeg. Dit was in de laatste schoolweek bij de rapportuitreiking.

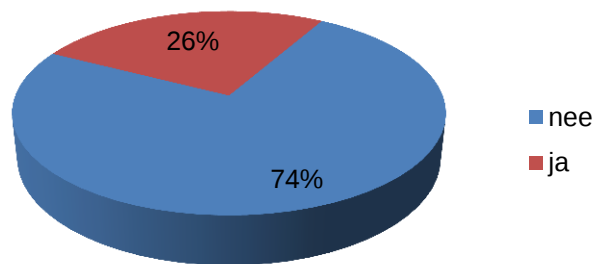


- fijn.
- * goed op tijd
 - * Me mentor had toen uitgelegt wie me nieuwe mentor zou worden. Dat vond ik wel
 - * alleen de mentor viel tegen
 - * was gewoon in laatste week
 - * maakt niet veel uit.
 - * nu weet je bij wie je in de klas komt
 - * was wel goed
 - * nu weet je al bij wie je in de klas komt.
 - * was wel op tijd
 - * maar ze hebbe bij mij een fout gemaakt
 - * Het was goed. Het was fijn om te weten
 - * wel leuke klas
 - * Wel een leuke klas
 - * vindt het wel laggen
 - * ging gewoon goed alleen het is een stomme klas
 - * alleen kende ik er nog niet veel
 - * precies optijd
 - * niks
 - * gewoon goed
 - * was wel leuk
 - * ik kom van een anderen school
 - * ze konden het een week eerder konden doen want dan kon je je voorbereiden
 - * het was erg onduidelijk en je kon nergens zien wat je nieuwe klas was ik heb het via
 - via te horen gekregen
 - * te laat
 - * Omdat ik nog nergens van af wist
 - * want er zaten wat oude klasgenoten er in en dat vond ik wel fijn want niet dat ik in
 - een klas met onbekende zat
 - * ze vertelde niet genoeg
 - * Ik vond het leuk
 - * we kregen alles op tijd te horen
 - * We kregen alles op tijd te horen
 - * we kregen alles optijd te horen

- * was goed
- * je kreeg op tijd te horen
- * dat wisten we mooi optijd
- * ik vin dat je een ruime maand voor de vakantie het moet weten. zo kun je nog je mening geven
- * ik wilde het eigenlijk wel eerder weten bij wie ik in de klas zou komen en er is daarna nog veel veranderd in de klassen waar wij niks van afwisten en na de vakantie pas achterkwamen
- * ik had het liever eerder want ik kende een gedeelte van mijn klas niet en mijn mentor was ook nieuwe dus ik had daar eerder geweten
- * ik had het graag eerder geweten
- * dan kun je nog kijken op school enzo bij wie je in de klas komt en met iedereen over hebben

Statistieken voor vraag 6 : Had je eerder kennis willen maken met je nieuwe mentor

6

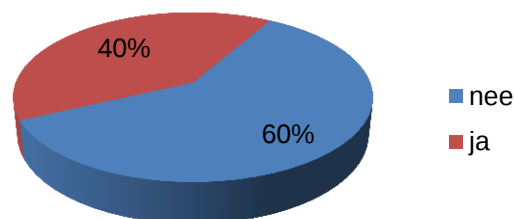


- * hoeft niet
- * Het maakt niet uit of je hem eerder ziet of niet. Het gaat erom of je met hem haar overweg kan.
- * het maakt mij niet zoveel uit
- * niet egt
- * ik vond het wel goed
- * ik vindt het zo goed
- * hoeft niet
- * hij helpt je graag en dat is fijn bij de overgang van de onder naar bovenbouw
- * was gewoon optijd
- * hoeft nergens voor
- * Het was precies goed
- * nee sgoed zo
- * heeft geen toegevoegde waarde
- * Ik hem nu ook ken
- * vondt het well goed
- * ik verwachte gewoon dat het leuk werd
- * hoeft niet percee
- * ik niet wist wie hij was
- * hoefde niet perse

- * dat hebben we nooit gehad daar wen je wel aan
- * maakt mij niet wanneer
- * zou misschien wel handig zijn
- * hoeft niet eerder
- * ja
- * niet nodig
- * ik leer dr vanzelf wel kennen
- * hoeft nie percee
- * Niet perse
- * je tog kennis gaat maken met je mentor
- * Hebben we eerste dag meteen gedaan.
- * omdat je genoeg tijd om hem te leren kennen
- * Je hebt er genoeg tijd voor
- * je hebt genoeg tijd om je mentor te leren kennen
- * gewoon goed
- * je leert hem vanzelf kennen
- * want dat is fijn om te weten
- * zo weet je me wie jekrijgt te maken
- * dan weet je met wie je te maken hebt
- * had voor de vakantie beter gekunt want ik kende hem niet en dat vond ik toch best vervelend
- * ja dat we bijvoorbeeld een dag met de nieuwe mentor kennis maakten en met de klas
- * dat je voor de vakantie weet wie je mentor word

Statistieken voor vraag 7 : Had je eerder kennis willen maken met je nieuwe klas

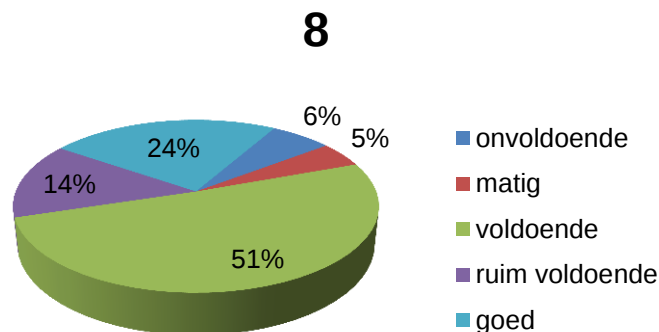
7



- * is niet nodig
- * deze klas is net zo leuk
- * niet egt
- * ik kende al bijna iedereen
- * hoeft nuie
- * dat komt altijd wel
- * het is een gezellige klas
- * ik vond het vroeg zat
- * Het was gewoon goed
- * heeft geen toegevoegde waarde

- * Ik kende bijna iedereen al
- * dat was wel leuk
- * kende wel veel mensen al
- * dan kende ik ze beter
- * hoeft van mij niet perse
- * je kent bijna iedereen
- * ik kende ze tog ni en het zijn ni mijn soort vriende
- * maakt mij niet uit
- * hoeft niet
- * omdat ik enkrejghio34uewrldsr wel 2 jaar bij moet zitten reaeuigr
- * leek me leuk
- * niet nodig
- * ik zou liever willen weten met wie ik in de klas kwam
- * zou ik wel leuk vinden
- * ik vond het tijd zat
- * had willen weten wie er in zat
- * want dan wist je met wie je in de klas zat
- * danm weet je met wie je in de klas zit
- * Hoefte niet voor mij.
- * je leert ze toch wel kennen
- * Je hebt dan nog genoeg tijd om de klas te leren kennen
- * je leert ze toch wel kennen als je bij elkaar in de klas komt
- * gewoon goede tijd
- * want het was geen leuke klas
- * dan weet je wie in je klas zit
- * zo weet je wie het zijn
- * dan wist je een beetje wie ze allemaal waren
- * omdat ik de helft ook niet kende was dat denk ik wel fijn geweest
- * dat was wel fijn geweest als je wist bij wie je kwam
- * dan is het na de vakantie niet allemaal nieuw

Statistieken voor vraag 8 : Weet de nieuwe mentor voldoende over jou om goed te starten in de bovenbouw



* goede uitleg gegeven over hoe ik was in de onderbouw.

* Me oude mentor had wel wat dingen vertelt over me tegen me nieuwe mentor. Maar ik vind dat mijn mentor niet zn goede start maakt

* denk het wel

* dat weet ik niet dat denk ik wel

* weet genoeg

* hij weet veel van vorige jaren over je

* ik denk dat hij wel voldoende over mij weet

* Hij weet wie ik ben en wat ik doe. Dat is al goed

* ja ik zit al in de booven buo

* Ja zit al in de bovenbouw

* tuurlijk

* hij weet wat die moest weten

* we zien de mentor bijna nooit

* niks

* gewoon goed

* nee

* jawellll hoor

* ik kwam laat bij

* IK wist al best veel

* ik denk niet dat ze veel over me weet

* weet ze wel

* Heb ook nog dingen die ik niet hoeft te zeggen.

* ja we hebben 1 op 1 gesprekken gehad

* We hebben gesprekken gehad

* we hebben gesprekken gehad

* jawel

* ja als er iets is hoeft ik het maar te zeggen en ze houden er rekening mee

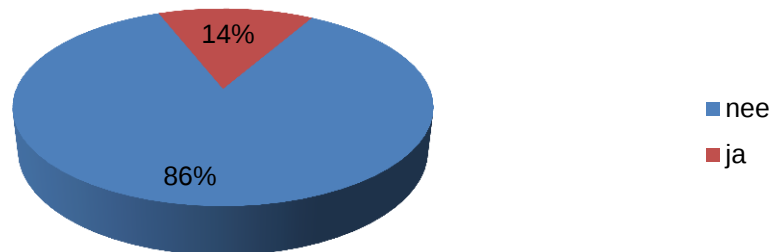
* ik denk dat hij niet wist wie ik was maar opzich is het wel goed

* ja hij wist genoeg

* ja hij weet het wel maar dat moet je verder leren in het rest van het jaar

Statistieken voor vraag 9 : Heb je behoefte aan begeleiding van de mentor leerjaar 2 in de eerste weken in leerjaar 3

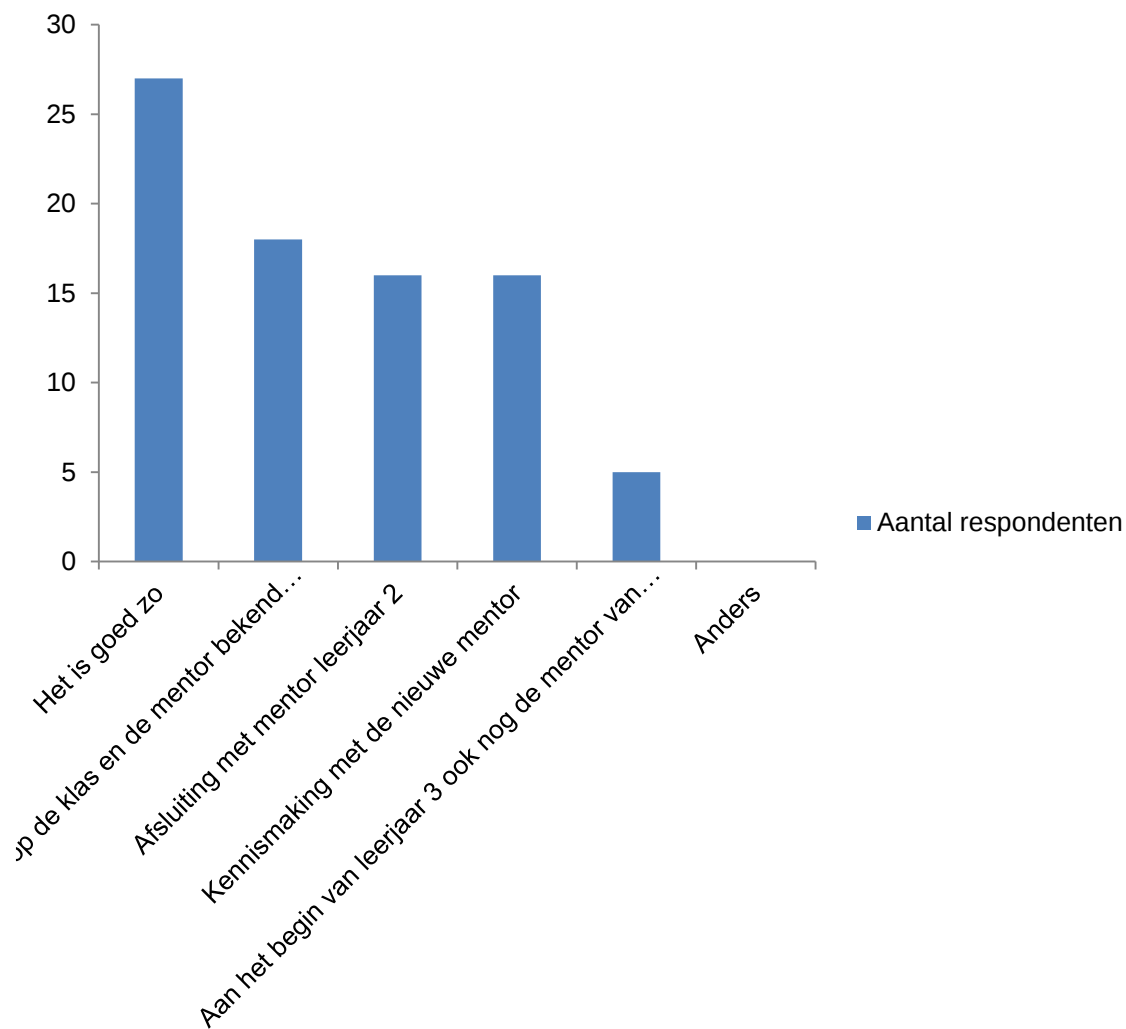
9



- * Nee dat niet. Je moet het uiteindelijk toch zelf doen.
- * nieuwe mentor is ook goed
- * niet nodig
- * nee
- * neee
- * is niet nodig
- * ik had vorige jaar een vervelende mentor
- * Niet nodig.
- * heeft geen toegevoegde waarde
- * Hoeft niet
- * want het gaat goed
- * hij een super mentor was
- *
- * het was toch geen fijne mentor
- * lukt wel.
- * had ik misschien wel behoefte aan maar is er niet van gekomen
- * Ik weet al dingen
- * nee hoeft nie
- * dat hoeft niet.
- * Deed het wel redelijk goed.
- * ik was snel gewend aan mijn nieuwe mentor
- * je wende snel aan je nieuwe mentor
- * je went snel aan je nieuwe mentor
- * geen reden
- * het gaat goed
- * ik kon meteen overstappen
- * opzich omdat je die dan kenkde
- * het is zo goed gegaan
- * want die vertrouw je al meer

Statistieken voor vraag 10 : Wat moet er volgens jou beter in de overstapfase van leerjaar 2 naar leerjaar 3? Je mag bij deze vraag meer antwoorden invullen.

10



Geen andere antwoorden gegeven

Bijlage 5:

Onderbouwing vragenlijst mentoren bovenbouw

Hoe is de warme overdracht van leerjaar 2 naar 3? vragenlijst mentoren bovenbouw

In deze bijlage de verantwoording van de vragenlijst aan mentoren bovenbouw. Eerst volgt een algemeen deel en de onderzoeksvraag. Vervolgens zal ik per vraag het doel toelichten. Hierna volgt een reflectief gedeelte waarin ik voornamelijk het proces van opstellen weergeef. Vervolgens volgt de verkregen data vanuit de vragenlijst aan mentoren bovenbouw.

Verantwoording keuze

Mijn onderzoek zal kwalitatief van aard zijn. Het doel van mijn onderzoek is immers meer inzicht te krijgen in de procedures, de bijbehorende opinies om zo te komen tot een verbetering van de warme overdracht l2-l3.

Ik kies voor wat betreft de dataverzameling vanuit de mentoren bovenbouw voor een kwantitatieve vragenlijst om verschillende redenen:

- Tijdsdruk collega's bovenbouw
- Collega's vanuit een veilige omgeving naar keuze ruimte geven voor het beantwoorden vanwege anonimiteit en eigen keuze in moment van invullen
- Kans op groter aantal respondenten
- Verzamelen kwantitatieve gegevens om in te zetten bij discussiegroep onderbouw
- Verzamelen kwantitatieve gegevens voor gesprekken directie/afdelingsleiders

Vanuit de verkregen gegevens uit deze vragenlijst ga ik, in combinatie met de informatie vanuit de vragenlijsten leerlingen een discussiegroep opzetten met collega-mentoren onderbouw. Deze groep bestaat uit de huidige mentoren onderbouw en een aantal vakdocenten. Een deel van de betrokkenen hebben ervaring als mentor bovenbouw en/of zijn werkzaam als vakdocent bovenbouw. Op deze wijze bewaak ik de resultaten uit deze groep en het feit dat ze passend zijn bij zowel onder- als bovenbouw.

Onderzoeksvraag

Hoe kan de overstapfase van leerjaar 2 naar 3 voor de leerlingen van het VMBO-BBL met LWOO verbeterd worden zodat de doorgaande lijn in de begeleiding van deze leerlingen geborgd wordt?

Ter ondersteuning van het onderzoek zijn de volgende deelvragen opgesteld:

- Op welke wijze wordt de warme overdracht van leerjaar 2 naar leerjaar 3 binnen het VMBO-BBL met LWOO waar ik werkzaam ben vormgegeven en hoe gaan andere scholen voor voortgezet onderwijs hier mee om?
- Welke behoeften heeft de leerling tijdens de overstapfase van leerjaar 2 naar 3 op het gebied van sociaal-emotionele ontwikkeling en de groepsvorming?
- Welke instrumenten, vaardigheden, informatie hebben de mentoren leerjaar 2 en 3 nodig om te komen tot een betere afstemming en waarborging van de begeleiding op sociaal-emotioneel vlak in de overstap van leerjaar 2 naar 3?

Vragenlijst mentoren bovenbouw

Per vraagstelling staat in het blauw het doel beschreven.

1. Geef een korte omschrijving van de huidige vormgeving van de warme overdracht leerjaar 2 naar leerjaar 3 VMBO-BBL met LWOO.
Komt de omschrijving van verschillende mentoren overeen met de opvattingen van de school?
2. Hoe ervaar jij de huidige vormgeving van de warme overdracht leerjaar 2 naar leerjaar 3?
o-m-v-r-g
In beeld brengen wat de mening van de mentoren bovenbouw is op het gebied van de huidige vormgeving van de warme overdracht
3. Hoe ervaar jij het huidige tijdspad van de warme overdracht leerjaar 2 naar 3? (Denk hierbij aan: klassamenstelling, communicatie naar docenten en leerlingen, tijdstip van de warme overdracht zelf.)
o-m-v-r-g
In kaart brengen wat de mening van mentoren bovenbouw is op het onderdeel tijdspad.
4. Krijg je met de huidige warme overdracht de didactische informatie over de leerling die jij als mentor bovenbouw nodig hebt om goed te starten met de leerling?
o-m-v-r-g
In beeld brengen of de mentoren bovenbouw van mening zijn dat ze voldoende didactische informatie over de leerlingen krijgen om goed te starten in leerjaar 3.
5. Krijg je met de huidige warme overdracht de pedagogische informatie over de leerling die jij als mentor bovenbouw nodig hebt om goed te starten met de leerling?
o-m-v-r-g
In beeld brengen of de mentoren bovenbouw van mening zijn dat ze voldoende pedagogische informatie over de leerlingen krijgen om goed te starten in leerjaar 3.
6. Krijg je met de huidige warme overdracht alle benodigde informatie over de leerling zodat je verder kunt bouwen op wat de onderbouw heeft opgebouwd?
o-m-v-r-g
In beeld brengen of de mentoren bovenbouw genoeg zicht hebben op wat er in de onderbouw aan interventies gepleegd is, zo dat ze voort kunnen bouwen hierop en de doorgaande lijn bewaakt wordt.
7. Geeft het leerlingvolgsysteem Magister je informatie uit leerjaar 1 en 2 die nuttig is in je begeleiding van je mentorleerlingen?
o-m-v-r-g
In beeld brengen of het leerlingvolgsysteem Magister voldoende informatie over de onderbouw geeft die als nuttig ervaren wordt voor de begeleiding van de leerling.

8. Is er voldoende eenduidigheid in de wijze waarop mentoren leerjaar 2 de overdracht schriftelijk aanleveren?

o-m-v-r-g

In beeld brengen of de mentoren bovenbouw ervaren dat er eenduidigheid in de overstapsfase is, schriftelijk.

9. Is er voldoende eenduidigheid in de wijze waarop de mentoren leerjaar 2 de overdracht mondeling voeren?

In beeld brengen of de mentoren bovenbouw ervaren dat er eenduidigheid in de overstapsfase is, mondeling.

10. Is er volgens jou in het voortraject, leerjaar 2, winst te behalen om te komen tot een gelijkmatigere overstap naar leerjaar 3 op didactisch vlak?

Nee-ja

Toelichting:

In beeld brengen of mentoren bovenbouw vinden dat in het voortraject, in leerjaar 2, winst is te behalen om te komen tot een gelijkmatigere overstap op didactisch vlak.

11. Is er volgens jou in het voortraject, leerjaar 2, winst te behalen om te komen tot een gelijkmatigere overstap naar leerjaar 3 op pedagogisch vlak?

Nee-ja

Toelichting:

In beeld brengen of mentoren bovenbouw vinden dat in het voortraject, in leerjaar 2, winst is te behalen om te komen tot een gelijkmatigere overstap op pedagogisch vlak.

12. Is er volgens jou in het natraject, leerjaar 3, winst te behalen om te komen tot een gelijkmatigere overstap naar leerjaar 3 op didactisch vlak?

Nee-ja

Toelichting:

In beeld brengen of mentoren bovenbouw vinden dat in het natraject, in leerjaar 3, winst is te behalen op didactisch vlak.

13. Is er volgens jou in het natraject, leerjaar 3, winst te behalen om te komen tot een gelijkmatigere overstap naar leerjaar 3 op didactisch vlak?

Nee-ja

Toelichting:

In beeld brengen of mentoren bovenbouw vinden dat in het natraject, in leerjaar 3, winst is te behalen op didactisch vlak.

14. Heb je als mentor leerjaar 3 de behoefte aan een verbetering van het traject van de warme overdracht leerjaar 2 en leerjaar 3?

Nee-ja

In beeld brengen of mentoren behoefte hebben aan een verbetering van het traject van de warme overdracht leerjaar 2 naar 3.

15. Op welk onderdeel zie je graag verbetering in het traject van overstap leerjaar 2 naar 3?

- De overstap in de huidige vorm voldoet
- Bekendmaking klasindeling
- Kennismaking nieuwe mentorleerling – mentor
- Moment van mondelinge warme overdracht
- Schriftelijke warme overdracht
- Papieren dossier leerjaar 1 en 2
- Magister leerjaar 1 en 2
- Terugkoppeling mentor leerjaar 3 naar vorige mentor na start schooljaar (herfst)
- Anders nl: _____

In beeld brengen welke onderdelen van de warme overdracht verbeterd dienen te worden volgens de mentoren bovenbouw.

16. Geef een beschrijving van de ideale overdracht zodat de leerling een soepele overstap maakt naar leerjaar 3.

In beeld krijgen wat mentoren bovenbouw als meest ideale situatie ervaren.

Reflectie en feedback critical friends

Het maken van de vragenlijsten vond ik erg lastig. Steeds weer bleef ik dubben of ik met de gestelde vragen voldoende input zou krijgen voor een analyse.

Vervolgens heb ik besloten om de input vanuit de vragenlijsten te gebruiken in mijn gesprekken met directie. De resultaten van de vragenlijsten gebruik ik tevens als opstart voor mijn discussiegroep bijeenkomst met de mentoren van de onderbouw. Door deze beslissing kreeg ik rust. Vanuit de input kan ik mijn gesprekken en de discussiegroep dusdanig inrichten dat ik de benodigde informatie bij elkaar krijg.

Vanuit mijn critical friends kreeg ik de tip om woorden als “genoeg” uit de lijst te halen. Voor elke docent heeft het woord “genoeg” een andere betekenis. Ik ben op zoek naar eenduidige antwoorden en het is dan ook van belang om mijn vragen op die wijze in te kaderen.

Een andere tip was om bij een antwoord o of m (onvoldoende of matig) om toelichting te vragen. Ik heb hier even over nagedacht. In eerste instantie was ik bang voor vertroebeling van mijn data. Uiteindelijk heb ik wel per vraag om een toelichting gevraagd om zo de collega's de mogelijkheid te geven andere inzichten en opvattingen te delen.

Data vragenlijst mentoren bovenbouw

In totaal legden **14** respondenten deze vragenlijst af.

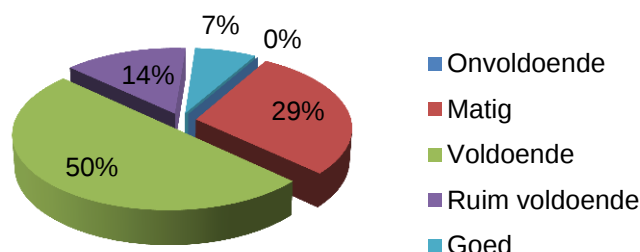
Statistieken voor vraag 1 : Geef een korte omschrijving van de huidige vormgeving van de warme overdracht leerjaar 2 naar leerjaar 3 VMBO-BBL met LWO.

Deze antwoorden werden gegeven:

- * Mentor leerjaar 2 praat leerlingen door met nieuwe mentor leerjaar 3.
- * Nieuwe mentor(lj 3) bespreekt elke lln in persoonlijk gesprek met oude mentor (lj 2).
- * Mentoren zoeken mentoren op, tijdens een gepland moment en bespreken de leerlingen die ze in de mentorklas hebben gehad en gaan krijgen.
- * Ik zoek de mentoren van leerjaar 2 op en ga een gesprek met ze aan over hoe de leerlingen zijn
- * Geen mentor in 3BBL.
- * niet voor mij van toepassing
- * lj 2 docent draagt info over naar docent lj 3.
- * Persoonlijk gesprek met oud mentor, we hebben samen het dossier doorgegeven.
- * Oude mentoren en nieuwe mentoren zoeken elkaar op op een door de school gekozen tijdstip en plaats
- * Op 'n middag aan het einde van het schooljaar zitten mentoren lj. 2 in een ruimte bij elkaar en de mentoren lj.3 "shoppen" voor hun leerlingen. Bij de huidige mentor krijg je 'n mapje met basisgegevens en bij sommige leerlingen extra uitleg.
- * Het is een tijd geleden dat ik bij een warme overdracht heb gezeten. Maar toen gingen beide mentoren bij elkaar zitten en de mentor onderbouw bespreekt met de nieuwe mentor bovenbouw de leerlingen die in naar zijn/haar klas komen. Besproken wordt de dagelijkse onderwijspraktijk, hoe functioneerd de leerling in de klas, waar moet je opletten, waar is de leerling gevoelig voor (in positieve en negatieve zin) kleine tips en trucs die het voor de nieuwe mentor makkelijker maken een goede start te maken. Natuurlijk worden ook bijzonderheden besproken uit het dossier
- * Oude mentor en nieuwe mentor treffen elkaar op een vastgesteld tijdstip. Mondeling worden zaken besproken over de betreffende leerlingen. Oud mentor heeft ook een aantal zaken samengevat in een formulier en/of in magister geplaatst.
- * Overgangsformulier klas 2 naar 3 wordt ingevuld door oude mentor en besproken met nieuwe mentor. Dossiers worden overgedragen. Oude mentor licht eventueel toe. Ik als nieuwe mentor vraag vaak expliciet naar zaken als dyslexie, dyscalculie, gedrag etc.
- * aan het einde van het schooljaar is er een contact moment tussen de huidige mentor leerjaar 2 en toekomstige mentor leerjaar 3. tijdens dit moment vindt er een dossieroverdracht plaats en wordt elke leerling kort besproken. Daarnaast kunnen mentoren in Magister informatie vinden van leerlingen.

Statistieken voor vraag 2 : Hoe ervaar jij de huidige vormgeving van de warme overdracht leerjaar 2 naar leerjaar 3

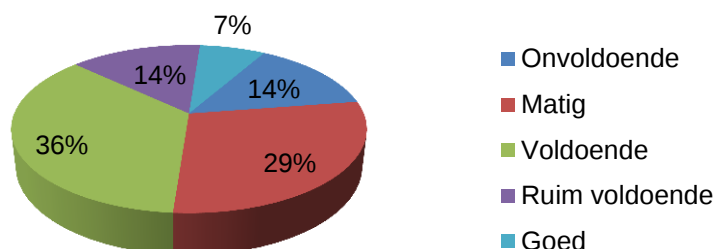
2



- * Het blijkt dat niet elke mentor contact opneemt met de nieuwe mentor.
- * Dyslexie moet in leerjaar 3 weer opnieuw uit dossier worden gehaald. Dit kan beter.
- * De bespreking verschilt per mentor. Er zijn mentoren die de dossiers bij hebben en op orde hebben maar er zijn ook mentoren bij die niets bij hebben en een algemeen praatje houden.
- * De ene zegt dit is een geweldige leerling (dat is het dan) Sommige stoppen de info in mijn postvak. Andere maken er echt werk van en zit je 15 minuten per leerling
- * Niet alle informatie komt altijd goed over. Vaak vindt de overdracht plaats in drukke weken waardoor er niet voldoende tijd is om de leerling te bespreken.
- * Het is wel afhankelijk van de mentorover het algemeen staat er voldoende in magister.
- * Ben dit jaar voor het eerst mentor 3e jaars (voorheen altijd 4e jaars) en het feit dat er naast de gewone overdracht ook hoor -en wederhoor is maakt de overdracht extra waardevol
- * Jammer was dat niet alle mentoren l.j.2 aanwezig waren. Ook heb ik ervaren dat er bij sommige leerlingen essentiële dingen niet gemeld waren waar ik dan gedurende de 1e periode per ongeluk achter kwam.
- * Ruimte voor verbetering is er altijd. Zo zijn bezoeken aan SMW (schoolmaatschappelijk werk) of betrokkenheid van externe instanties (CLZ JPP etc) niet goed gedocumenteerd.
- * Wanneer je kijkt naar het contact moment. onvoldoende wanneer je kijkt naar de overstap van klas 2 naar 3 (onder naar bovenbouw) denk dat onderbouw docenten niet allen weten hoe er op de bovenbouw gewerkt wordt en dat bovenbouw docenten niet weten hoe er op de onderbouw gewerkt wordt en waar leerlingen behoefte aan hebben. ook vind ik de terugkoppeling of vraag naar aanvullende informatie van mentoren leerjaar 3 naar oud mentoren onvoldoende. t.wiel wordt te vaak opnieuw uitgevonden. iets wat de begeleiding niet echt ten goede komt en landurig maakt.

Statistieken voor vraag 3 : Hoe ervaar jij het huidige tijdspad van de warme overdracht leerjaar 2 naar 3
Denk hierbij aan klassamenstelling communicatie naar docentenmentoren communicatie naar leerlingen
tijdstip van de warme overdracht zelf.

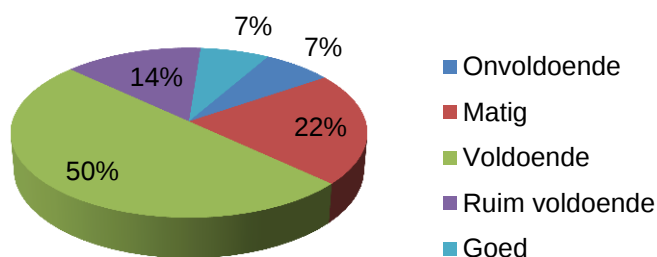
3



- * Klassamenstelling is naar mijn idee een onderbelicht punt op onze school.
- * Samenstelling laat instroom erg duidelijk kleding passen wordt te laat opgenomen
- * Dit kan niet veel eerder i.v.m. de toetsweek en verwerking daarvan. Het meest ideaal zou zijn dit eerder te doen of meerdere momenten plannen in meerdere weken. Dit geeft iets meer ruimte.
- * Voor de overdracht van mijn mentorklas (havo 2 naar havo 3) kreeg ik de opdracht om zelf met de betreffende mentor een afspraak te maken. Dat heb ik dan ook gedaan.
- * De klassamenstelling gaat via de afdelingsleiders. Voor mij is het niet duidelijk wanneer de leerlingen geïnformeerd worden wie hun mentor wordt. misschien is het wel fijn om voor het nieuwe schooljaar al kennis te maken met leerlingen
- * Kan eigenlijk alleen spreken over tijdstip overdracht heb alleen ervaring in de rol van nieuwe mentor. Tijdstip overdracht vind ik prima. Hinderlijk vind ik wel dat na bekendmaking van de klassamenstelling en het plaatsvinden van de warme overdracht vaak nog veel wijzigingen plaatsvinden. Ik heb me dan al ingelezen in dossiers van leerlingen die alsnog niet in mijn klas komen en kan juist weer opnieuw beginnen met leerlingen die ik er bij krijg.
- * meestal lastminute en onvolledig

Statistieken voor vraag 4 : Krijg je met de huidige warme overdracht de didactische informatie over de leerling die jij als mentor bovenbouw nodig hebt om goed te starten met de leerling

4



* Vooral aandacht voor sociale emotionele problematiek.

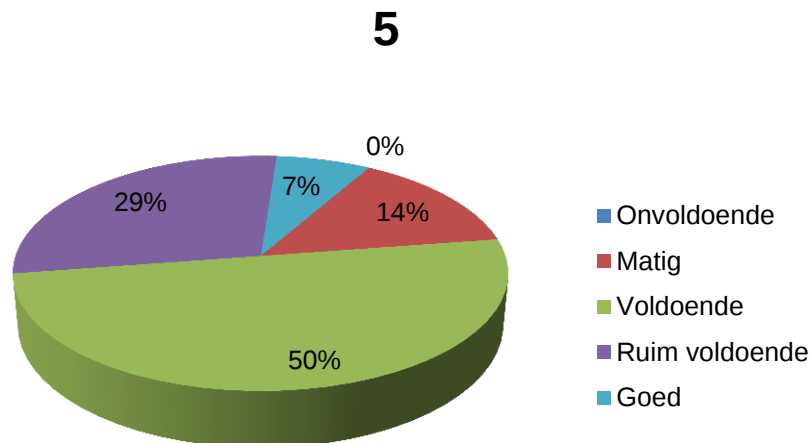
* Uiteindelijk van de meeste leerlingen wel. Een aantal leerlinngen die het goed gedaan hebben in de onderbouw is zeer minimaal

* De overstap van onder- naar bovenbouw is voor de TGL zwaar. Waar het in de onderbouw voor leerlingen nog veel stampwerk is ligt in de bovenbouw de nadruk meer op het begrip en inzicht. Door de veranderingen in de onderbouw van de TGL zal dit beter zichtbaar worden in de toekomst is mijn verwachting.

* Voldoende maar wisselt erg per overdragende mentor. De meesten nemen echt de tijd en daar krijg ik zinvolle informatie van. Een aantal schuift bij wijze van spreke letterlijk de dossiers door en dat was het dan. Er wordt nog net niet bij gezegd zoek het zelf maar uit.

* ik ben mentor leerjaar 2 kan deze vraag niet beantwoorden

Statistieken voor vraag 5 : Krijg je met de huidige warme overdracht de pedagogische informatie over de leerling die jij als mentor bovenbouw nodig hebt om goed te starten met de leerling



* Meestal is hier genoeg ruimte voor.

* Je hebt inzicht in aantekeningen mentorgesprekjes gesprekken met ouders e.d. De combinatie overdracht met Magister werkt hiervoor goed.

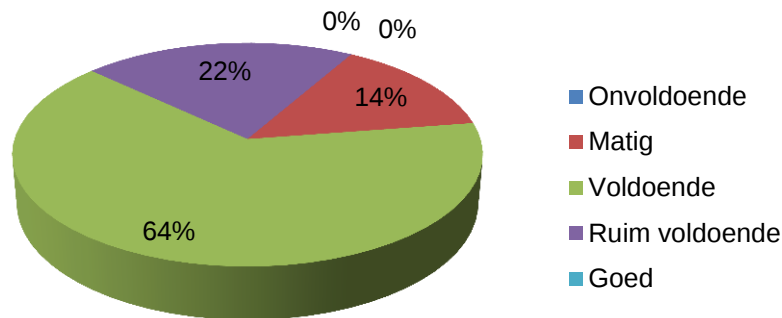
* Sommige mentoren zijn heel grondig anderen (te) oppervlakkig.

* Zie voorgaande.

* zie antwoord vraag 4

Statistieken voor vraag 6 : Krijg je met de huidige warme overdracht alle benodigde informatie over de leerling zodat je verder kunt bouwen op wat de mentor onderbouw heeft opgebouwd

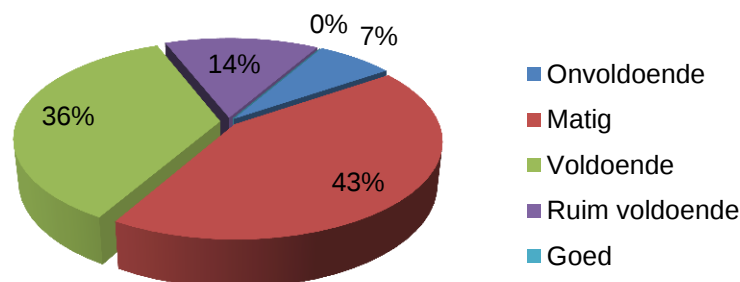
6



- * zie toelichting vraag 2.
- * Zie voorgaande.
- * ik denk dat ik voldoende informatie geeft als mentor leerjaar 2 maar er vind zelden terugkoppeling plaats

Statistieken voor vraag 7 : Geeft het leerlingvolgsysteem magister je informatie uit leerjaar 1 en 2 die nuttig is in je begeleiding van je mentorleerlingen

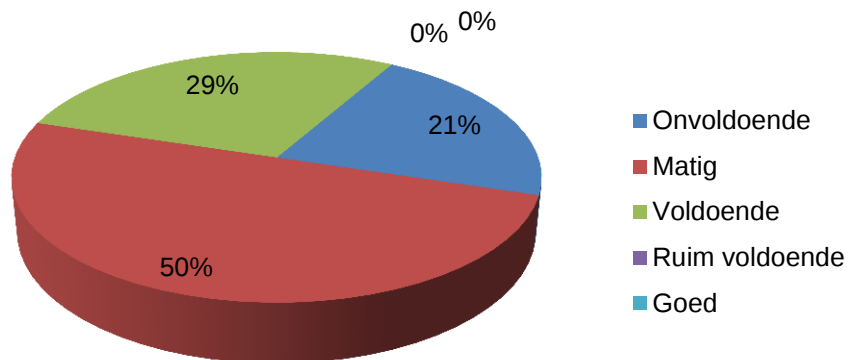
7



- * Geeft veel informatie maar is lang niet altijd up to date.
- * Er staat nog niet veel informatie in.
- * Afhankelijk van de mentor of hij echt alle info in magister heeft gezet. Sommige werken er minimaal mee
- * Zie vraag 5.
- * Magister kan beter uitgebreider benut worden. Zeker in de bovenbouw.
- * Staat vaak te weinig in vermeld.
- * Ik mis dus goede informatie over aangeboden zorg. BOF-faalangst is vaak wel goed terug te vinden maar SMW CLZ JPP etc niet.
- * kan ik niet beantwoorden

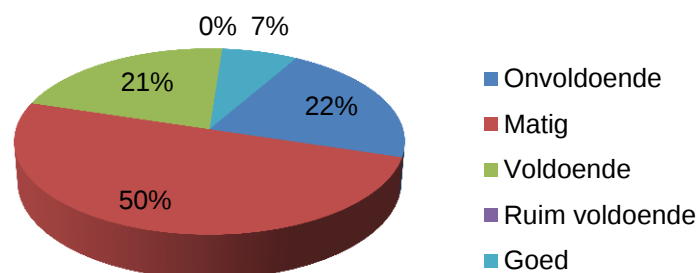
Statistieken voor vraag 8 : Is er voldoende eenduidigheid in de wijze waarop mentoren leerjaar 2 de overdracht schriftelijk aanleveren

8



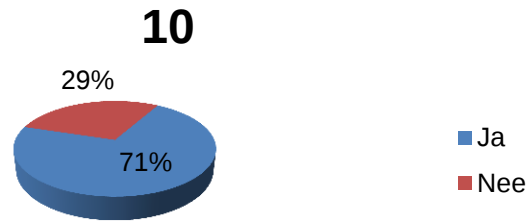
Statistieken voor vraag 9 : Is er voldoende eenduidigheid in de wijze waarop mentoren leerjaar 2 de overdracht mondeling voeren

9



- * Het wordt ooit afgeraffeld. Oorzaak hiervan weet ik niet.
- * Zoals ik al zei het is wisselend en ligt aan de mentor.
- * geen randvoorwaarden opgesteld

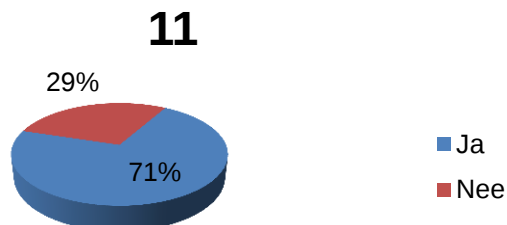
Statistieken voor vraag 10 : Is er volgens jou in het voortraject in leerjaar 2 winst te behalen om te komen tot een gelijkmatigere overstap naar leerjaar 3 op didactisch vlak ter voorkoming van terug- of uitval



* LWOO lln moeten in lj 2 gaan wennen aan de manier van werken in de bovenbouw. Nu worden ze te veel in het diepe gegooid.

- * - Vaker huiswerk opgeven.- Meer zelfstandig werken.
- * Communicatie over wat er gedaan is in de OB. Soms denken wij in de BB dat dat al lang op de planning van de OB heeft gestaan. Bijv. werken met excel
- * Zie vraag over de nieuwe TGL in de onderbouw.
- * Eenduidigheid scheppen consequente eenduidige info ook in magister zetten en bijhouden
- * Leer leerling te werken met studiewijzers
- * Ik heb niet het idee dat er veel terugval is.
- * Meer werken aan huiswerkattitude.
- * betere afstemming tussen onder en bovenbouw. vanuit beide kanten

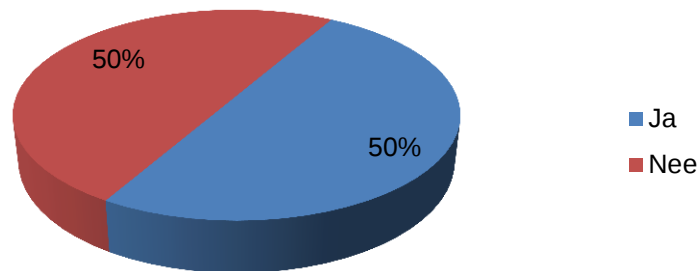
Statistieken voor vraag 11 : Is er volgens jou in het voortraject in leerjaar 2 winst te behalen om te komen tot een gelijkmatigere overstap naar leerjaar 3 op pedagogisch vlak ter voorkoming van terug- of uitval



- * - Mentoraat aanpassen er zijn in de bovenbouw minder contacturen.
- * Overstap naar bovenbouw werken op pleinen zeker vanuit de leertuin
- * Meer voorbereiding op de druk van PTA zelfstandigheid e.d.
- * Eenduidigheid scheppen consequente eenduidige info ook in magister zetten en bijhouden
- * Maar ik moet eerlijk zeggen dat ik daar nu even geen mooie plannen voor heb.
- * Leerlingen niet te veel pampieren laat ze wat vaker zelf iets uitzoeken/oplossen. Wees bewust van de grote pleinen en het type kind. Het zou goed zijn voor onze leerlingen meer docenten uit de onderbouw ook in de bovenbouw terug te zien. Het is voor sommige leerlingen echt een overstap naar een andere school.
- * Ik heb niet het idee dat er veel terugval is.
- * Heel oneerbiedig en wat kort door de bocht gesteld lijkt het soms alsof leerlingen vanuit het LWOO-gebouw voor het eerst van de basisschool af komen.
- * betere afstemming tussen onder en bovenbouw. vanuit beide kanten

Statistieken voor vraag 12 : Is er volgens jou in het natraject in leerjaar 3 winst te behalen om te komen tot een gelijkmatigere overstap naar leerjaar 3 op didactisch vlak om terug- of uitval te voorkomen

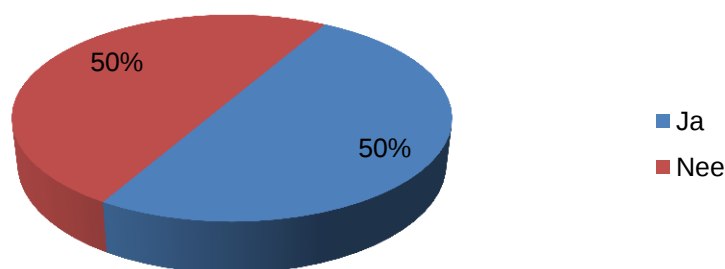
12



- * Vaker contact opnemen met oude mentor
- * Ik zou het fijn vinden na vier weken nog een keer de oudmentoren te spreken
- * Onduidelijke vraag
- * Geen idee dit is mijn eerste jaar als mentor op KHC en als mentor van lj. 3
- * Welk natraject
- * Het is arrogant te stellen dat daar niets verbeterd kan worden dat kan altijd. Heb alleen niet direct iets.
- * ja eerder terugkoppelen

Statistieken voor vraag 13 : Is er volgens jou in het natraject in leerjaar 3 winst te behalen om te komen tot een gelijkmatigere overstap naar leerjaar 3 op pedagogisch vlak om terug- of uitval te voorkomen

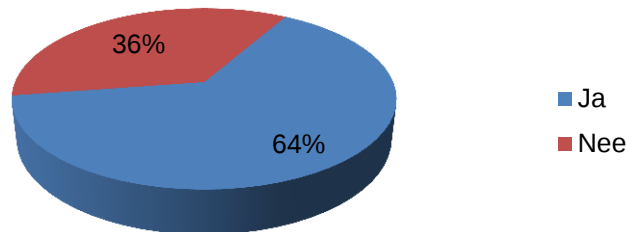
13



- * Contact met mentor
- * zie vraag 12
- * Onduidelijke vraag
- * Geen idee dit is mijn eerste jaar als mentor op KHC en als mentor van lj. 3
- * Welk natraject
- * Zie voorgaande.
- * ja eerder terugkoppelen

Statistieken voor vraag 14 : Heb je als mentor leerjaar 3 de behoefte aan verbetering van het traject van de warme overdracht leerjaar 2 naar leerjaar 3

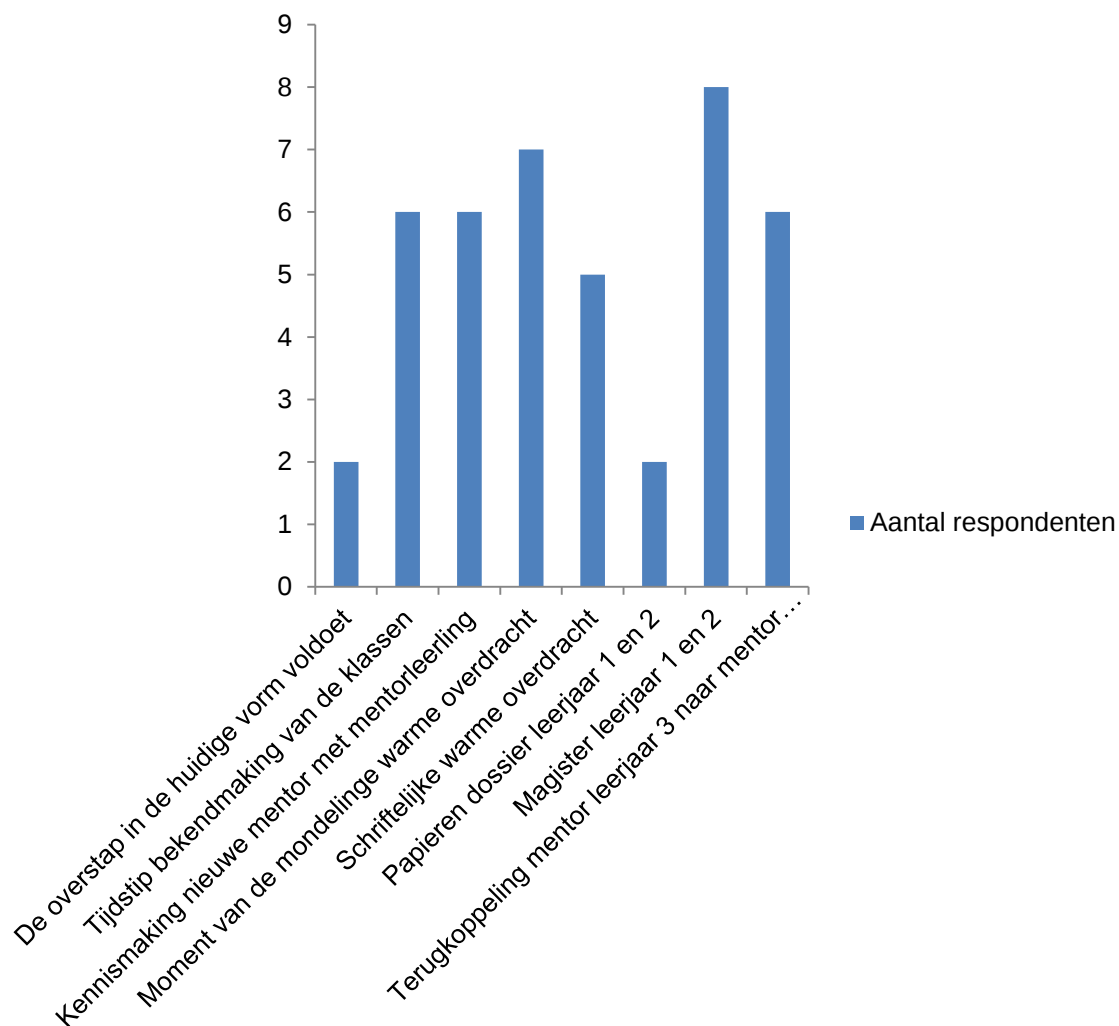
14



- * Gelijke manier van documentatie mentor lj 2.
- * Zie toelichtingen bij de andere vragen.
- * Eenduidigheid scheppen consequente eenduidige info ook in magister zetten en bijhouden
- * Maar dat komt omdat ik leerlingen uit de onderbouw al ken voordat ik ze weer tegen kom in de bovenbouw
- * Meer digitaal vastgelegd zoals de SMW etc al enkele malen genoemd. Voorkomen dat na de overdracht nog allerlei wisselingen plaatsvinden.
- * ben mentor leerjaar 2

Statistieken voor vraag 15 : Op welk onderdeel zie je graag verbetering in het traject van de overstap leerjaar 2 naar leerjaar 3

15



Geen andere antwoorden gegeven

Statistieken voor vraag 16 : Geef een beschrijving van de ideale overdracht zodat de leerling een soepele overstap maakt naar leerjaar 3.

Deze antwoorden werden gegeven:

- * We moeten een module kunnen vinden waarbij ALLE mentoren contact met elkaar hebben.
- * zie 15
- * Kennis maken met mentor.
- * Per leerling doorspreken op gangbare tijden, 1 papier niet diverse, duidelijke afspraken wat in magister moet staan. Afspraken mbt terug koppeling van start leerjaar 3 naar oude mentor 2
- * Verspreid over meerdere weken de warme overdracht. Zo hebben beide ruimer de tijd. Ook kan een indeling voor klassen hulp bieden. In het voortraject heeft de mentor al kennis gemaakt met de klas en waar nodig en mogelijk met individuele leerlingen. Leerlingen zijn in leerjaar 2 al voorbereid op de veranderingen in de bovenbouw. Dit kan zijn door mentorlessen, maar ook door een keer met een klas mee te lopen of door een leerling uit leerjaar 3 wat te laten vertellen.
- * Ik denk niet dat ik de juiste persoon ben geweest om deze enquête in te vullen. De overstap van havo 2 naar havo 3 is van een andere orde blijkbaar dan die van BL2 naar BBL3. Hopelijk hebben de anderen wel nuttige reacties. Groetjes, Sylvie Ps: Er staan wat typefouten in de vraagstellingen.
- * rustig de tijd nemen en samen het dossier doornemen en een korte evaluatie na vier weken
- * Eenduidigheid scheppen, + consequente/eenduidige info ook in magister zetten en bijhouden
- * dat er echt tijd en ruimte is om belangrijke zaken te bespreken. Magister up to date houden met relevantie informatie: ouder/leerlinggesprekken, didactische informatie, evaluatie van eventuele begeleiding.
- * 4-jarig mentoraat. Lastig te realiseren. Wat als er geen klik is met jou klas. Mentor is gekoppeld aan het vak dat zij/hij geeft. Je zou met mentorgroepen kunnen werken. Moet je persé les geven aan jou mentorleerlingen als jij ze 4 jaar begeleid als mentor? Zorg voor voldoende contactmomenten zoals mentorlessen en mentortijd....zorg er ook voor dat je die tijd ook krijgt en goed kunt benutten. dat mentortijd niet tussen neus en lippen door moet. Ik denk namelijk dat je leerlingen veel beter kunt adviseren in de onderbouw als je ook weet wat de keuzemogelijkheden zijn na de bovenbouw. Adviseren met een veel ruimere blik
- * 1. Mondelingen overdracht. 2. Relevante / belangrijke zaken vastleggen in magister en dossier. Minder relevante zaken apart ergens verzamelen. (nu zijn dossiers soms zo dik dat door de bomen het bos niet meer gevonden kan worden.). 3. Voor de vakantie kennismaken met leerlingen. 4. Na een paar weken onderwijs in het nieuwe schooljaar een moment plannen met oud mentoren om leerlingen te evalueren. (Nu heb je de leerlingen eigenlijk pas leren kennen).
- * De overdracht zelf: Mondelinge toelichting bij digitale documenten + aanvulling over opvallende zaken in het afgelopen schooljaar.
- * ..

Bijlage 6:**Onderbouwing vragenlijst en geleide discussie mentoren onderbouw****Teamdiscussie warme overdracht – mentoren onderbouw**

Vanuit de input uit de vragenlijsten mentoren bovenbouw en de vragenlijsten leerlingen zijn er 7 stellingen opgesteld die met eens of oneens beoordeeld kunnen worden. Tevens is er een meerkeuze vraag als afronding, waarbij meerdere antwoorden mogelijk zijn. Deze stellingen worden aan het team onderbouw voorgelegd om zo in beeld te krijgen of de mentoren het eens of oneens zijn met de bevindingen uit de onderzoeken bij mentoren bovenbouw en leerlingen.

Werkwijze vergadering

1. Collega's krijgen de stellingen in een envelop uitgereikt. Individueel geven zij schriftelijk, gedurende de start van de vergadering, hun mening over de stelling met eens-oneens en een toelichting. In gesloten envelop wordt deze retour gedaan aan de onderzoeker. De resultaten zullen in het verslag volledig anoniem behandeld worden.
2. Stelling 2+3, stelling 4+5, stelling 6+7 zullen vervolgens door de onderzoeker ter sprake worden gebracht middels een korte inleiding door onderzoeker over bevindingen tot dusver (input uit de vragenlijsten van mentoren bovenbouw en leerlingen).
3. Elk paar stellingen wordt vervolgens bediscussieerd in het team onder leiding van de onderzoeker. Daar waar nodig heeft zij het recht de discussie te laten gaan of te sturen naar een andere wending of afronding.
4. De discussie wordt volledig op beeld vast gelegd. In het onderzoeksverslag wordt de data verkregen vanuit de stellingen gekoppeld aan de verdere input uit de discussie.
5. Data van de volledige vergadering vanaf introductie, het invullen van de stellingen tot sluiting vergadering kan worden opgevraagd bij de onderzoeker. Team heeft toestemming verleend om daar waar het van belang is de videobeelden geheel of gedeeltelijk te tonen.

Stellingen

Te beantwoorden met eens-oneens en aangevuld met toelichting.

1. Heb je als mentor leerjaar 2 behoefte aan een verbetering van het traject van de warme overdracht van leerjaar 2 naar leerjaar 3?
Inzichtelijk maken of de mentoren onderbouw behoefte hebben aan verbetering van het traject van de warme overdracht leerjaar 2 naar 3.
2. Kun je in de huidige vormgeving van de warme overdracht genoeg didactische informatie kwijt om de leerling optimaal te laten starten in de bovenbouw?
In beeld brengen of de mentoren onderbouw van mening zijn of ze genoeg didactische informatie kwijt kunnen om de leerling zo optimaal mogelijk te laten starten in de bovenbouw.

3. Kun je in de huidige vormgeving van de warme overdracht genoeg pedagogische informatie kwijt om de leerling optimaal te laten starten in de bovenbouw?
In beeld brengen of de mentoren onderbouw van mening zijn of ze genoeg pedagogische informatie kwijt kunnen om de leerling zo optimaal mogelijk te laten starten in de bovenbouw.
4. Is er volgens jou in het voortraject (leerjaar 2) winst te behalen om te komen tot een gelijkmatigere overstap naar leerjaar 3 op didactisch vlak, ter voorkoming van terug- of uitval?
In beeld brengen of de mentoren onderbouw van mening zijn dat er winst is te behalen op de overdracht op didactisch vlak, dusdanig dat er terug- of uitval voorkomen wordt. In het voortraject.
5. Is er volgens jou in het voortraject (leerjaar 2) winst te behalen om te komen tot een gelijkmatigere overstap naar leerjaar 3 op pedagogisch vlak, ter voorkoming van terug- of uitval?
In beeld brengen of de mentoren onderbouw van mening zijn dat er winst is te behalen op de overdracht op pedagogisch vlak, dusdanig dat er terug- of uitval voorkomen wordt. In het voortraject.
6. Is er volgens jou in het natraject (leerjaar 3) winst te behalen om te komen tot een gelijkmatigere overstap naar leerjaar 3 op didactisch vlak, ter voorkoming van terug- of uitval?
In beeld brengen of de mentoren onderbouw van mening zijn dat er winst is te behalen op de overdracht op didactisch vlak, dusdanig dat er terug- of uitval voorkomen wordt. In het natraject.
7. Is er volgens jou in het natraject (leerjaar 3) winst te behalen om te komen tot een gelijkmatigere overstap naar leerjaar 3 op pedagogisch vlak, ter voorkoming van terug- of uitval?
In beeld brengen of de mentoren onderbouw van mening zijn dat er winst is te behalen op de overdracht op pedagogisch vlak, dusdanig dat er terug- of uitval voorkomen wordt. In het natraject.

Meerkeuze vraag

Op welk onderdeel zie je graag verbetering in het traject van de overstap van leerjaar 2 naar leerjaar 3? Licht toe!

- De overstap in de huidige vorm voldoet.
- Tijdstip bekendmaking van de klassen en de mentor.
- Kennismaking nieuwe mentor met mentorleerlingen
- Moment van de mondelinge warme overdracht.
- Vormgeving van de schriftelijke warme overdracht.
- Papieren dossier leerjaar 1 en 2.
- Magister leerjaar 1 en 2.
- Terugkoppeling mentor leerjaar 3 naar mentor onderbouw na start schooljaar.
- Anders.....

Deze vraag is bedoeld om extra input te krijgen van punten die voor verbetering in aanmerking komen, vanuit het bewustzijn van de onderzoeker nooit volledig te kunnen zijn in bovenstaande stellingen.

Data van de volledige vergadering vanaf introductie, het invullen van de stellingen tot sluiting vergadering kan worden opgevraagd bij de onderzoeker. Team heeft toestemming verleend om daar waar het van belang is de videobeelden geheel of gedeeltelijk te tonen.

Bijlage 7:

Onderbouwing interviews afdelingsleiders

Interview warme overdracht – afdelingsleiders bovenbouw (2) en onderbouw (1)

Vanuit de input uit de vragenlijsten mentoren bovenbouw en de vragenlijsten leerlingen en de teamdiscussie met de mentoren onderbouw zijn de 7 stellingen die voorgelegd zijn aan het onderbouw team eveneens besproken met de afdelingsleiders bovenbouw (N=2) en onderbouw (N=1). Deze stellingen worden aan afdelingsleiders voorgelegd om zo in beeld te krijgen of de zij het eens of oneens zijn met de bevindingen uit de onderzoeken bij mentoren bovenbouw en leerlingen en mentoren onderbouw. Vervolgens zijn de bevindingen en het concept aanbevelingen besproken.

Stellingen

1. Heb je als mentor leerjaar 2 behoefte aan een verbetering van het traject van de warme overdracht van leerjaar 2 naar leerjaar 3?
Inzichtelijk maken of de afdelingsleiders een gelijk beeld hebben als mentoren onderbouw over behoefte aan verbetering van het traject van de warme overdracht leerjaar 2 naar 3.
2. Kun je in de huidige vormgeving van de warme overdracht genoeg didactische informatie kwijt om de leerling optimaal te laten starten in de bovenbouw?
In beeld brengen of de afdelingsleiders net als mentoren onderbouw al dan niet van mening zijn of de mentoren genoeg didactische informatie kwijt kunnen om de leerling zo optimaal mogelijk te laten starten in de bovenbouw.
3. Kun je in de huidige vormgeving van de warme overdracht genoeg pedagogische informatie kwijt om de leerling optimaal te laten starten in de bovenbouw?
In beeld brengen of de afdelingsleiders inzichtelijk hebben of de mentoren onderbouw van mening zijn of ze genoeg pedagogische informatie kwijt kunnen om de leerling zo optimaal mogelijk te laten starten in de bovenbouw.
4. Is er volgens jou in het voortraject (leerjaar 2) winst te behalen om te komen tot een gelijkmatigere overstap naar leerjaar 3 op didactisch vlak, ter voorkoming van terug- of uitval?
In beeld brengen of de afdelingsleiders inzichtelijk hebben of de mentoren onderbouw van mening zijn dat er winst is te behalen op de overdracht op didactisch vlak, dusdanig dat er terug- of uitval voorkomen wordt. In het voortraject.

5. Is er volgens jou in het voortraject (leerjaar 2) winst te behalen om te komen tot een gelijkmatigere overstap naar leerjaar 3 op pedagogisch vlak, ter voorkoming van terug- of uitval?

In beeld brengen of de afdelingsleiders inzichtelijk hebben of de mentoren onderbouw van mening zijn dat er winst is te behalen op de overdracht op pedagogisch vlak, dusdanig dat er terug- of uitval voorkomen wordt. In het voortraject.

6. Is er volgens jou in het natraject (leerjaar 3) winst te behalen om te komen tot een gelijkmatigere overstap naar leerjaar 3 op didactisch vlak, ter voorkoming van terug- of uitval?

In beeld brengen of de afdelingsleiders inzichtelijk hebben of de mentoren onderbouw van mening zijn dat er winst is te behalen op de overdracht op didactisch vlak, dusdanig dat er terug- of uitval voorkomen wordt. In het natraject.

7. Is er volgens jou in het natraject (leerjaar 3) winst te behalen om te komen tot een gelijkmatigere overstap naar leerjaar 3 op pedagogisch vlak, ter voorkoming van terug- of uitval?

In beeld brengen of de afdelingsleiders inzichtelijk hebben of de mentoren onderbouw van mening zijn dat er winst is te behalen op de overdracht op pedagogisch vlak, dusdanig dat er terug- of uitval voorkomen wordt. In het natraject.

Meerkeuze vraag

Op welk onderdeel zie je graag verbetering in het traject van de overstap van leerjaar 2 naar leerjaar 3? Licht toe!

- De overstap in de huidige vorm voldoet.
- Tijdstip bekendmaking van de klassen en de mentor.
- Kennismaking nieuwe mentor met mentorleerlingen
- Moment van de mondelinge warme overdracht.
- Vormgeving van de schriftelijke warme overdracht.
- Papieren dossier leerjaar 1 en 2.
- Magister leerjaar 1 en 2.
- Terugkoppeling mentor leerjaar 3 naar mentor onderbouw na start schooljaar.
- Anders.....

Deze vraag is bedoeld om extra input te krijgen van punten die voor verbetering in aanmerking komen, vanuit het bewustzijn van de onderzoeker nooit volledig te kunnen zijn in bovenstaande stellingen.

Aan de hand van de input van de overige onderzoeksinstrumenten zal een concept aanbevelingen (zie hoofdstuk 5 PGO draft I en II- op te vragen bij onderzoeker) met de afdelingsleiders besproken worden om in beeld te brengen of zij open staan voor dergelijke verbeteringen.

Data van de volledige vergadering vanaf introductie, het invullen van de stellingen tot sluiting vergadering kan worden opgevraagd bij de onderzoeker. Afdelingsleiders hebben toestemming verleend.

Bijlage 8:

Toestemmingsbrieven ouders

Beste ouders/verzorgers,

Mijn naam is Angelique Peeters en ik ben werkzaam als docent op het [REDACTED]. Om me verder te specialiseren ben ik bezig met mijn Masteropleiding Special Educational Needs aan de Fontys in Tilburg.

Voor deze opleiding ga ik een onderzoek uitvoeren naar de huidige vormgeving van de overstap leerjaar 2 naar 3 en de mogelijke verbeterpunten. Als conclusie schrijf ik een aanbeveling aan mijn directleidinggevend directielid de heer [REDACTED] ter verbetering van dit traject.

Mijn onderzoek kan ik niet zonder onze leerlingen en u doen. Naar aanleiding van gesprekken met mijn collega mentoren leerjaar 2 heb ik een aantal leerlingen uitgezocht die voldoen aan het profiel waar ik me voornamelijk in mijn onderzoek op ga richten. Uw kind is een van deze leerlingen.

Ik wil u toestemming vragen om de laatste weken in gesprek te gaan met uw kind. Vervolgens zal ik schooljaar 2013-2014 investeren in de begeleiding van uw kind wat betreft de overstap naar de bovenbouw op het gebied van de sociaal emotionele ontwikkeling.

Wilt u middels onderstaande antwoordstrook aangeven of u toestemming geeft voor de begeleiding van uw kind?

Mocht u verder nog vragen hebben dan kunt u mij op onderstaand e-mail adres bereiken of telefonisch contact met mij op nemen.

Met vriendelijke groet,

Angelique Peeters
[REDACTED]

Ik/wij verlenen toestemming om _____
te begeleiden in de overstapsfase van leerjaar 2 naar leerjaar 3.

Ik/wij verlenen GEEN toestemming om _____
te begeleiden.

Naam ouders/verzorgers: _____

E-mail adres: _____

Telefoonnummer: _____

Handtekening: